Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. № 60 (8050). ● 31 март, 1983 йил ● ● ПАЙШАНБА ● Баҳоси 3 тийин

16 апрель-Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги

ЭНГ ЮКСАК УНУМДОРЛИККА ЭРИШИЛАДИ

● **Паркент районидаги «Паркент» совхоз-заводи меҳнатчилари коммунистик шанбаликда аҳиллик билан қатнашишга қарор қилдилар. Ишчи, мутахассис, хизматчилардан 900 дан ортиқ киши 16 апрелда энг юксак унум билан ишлашни мўлжалламоқдалар.**

Ишчи Лебиби Ҳалилова коммунистик шанбаликда токларни очишда уч сменалик нормани бажаришга сўз берди. Унинг ташаббусини кўпгина деҳқонлар қўллаб-қувватладилар.

● Москваликларнинг В. И. Ленин туғилган куннинг 113 йиллигига бағишлаб ўтказиладиган Коммунистик шанбалик ҳақидаги ватанпарварлик ташаббусини область ишлаб чиқариш бошқармаси ишчи-хизматчилари ҳам қўллаб-қувватлаб, қизғин тайёргарлик кўраяптилар.

Шанбаликда 1850 ишчи-хизматчи иштирок этади.

ОБЛАСТЬ ГАЗЧИЛАРИНИНГ МЎЛЖАЛИ

Шу куни 90 тонна газ қайта ишланиб, 65 тоннаси хонадонларга етказиб берилади. 2350 сўм беш йиллик фондига топширилади.

— Ишлаб чиқариш илғорлари шанбалик куни энг юқори унум билан ишлашга аҳд қилдилар, — дейди бошқарма бошлиғи Бахтиёр Раҳимов. — Ғазалкентлик слесарь Норинбой Ҳаитбоев, «Бекободгаз»дан газ тўлдирувчи Абдуҳамид Эргашев, «Чирчиқгаз»дан Фаат Гарифулин, «Ангренгаз»дан Лидия Кузьмина, Тоир Каримовлар 1,5—2 нормадан иш бажаришга аҳд қилганлар.

С. СУЛТОНОВ.

ГЕНИАЛ МУТАФАККИР, ОТАШИН РЕВОЛЮЦИОНЕР

МОСКВАДА КАРЛ МАРКС ТУҒИЛГАН КУННИНГ 165 ЙИЛЛИГИ ВА ВАФОТ ЭТГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

30 март куни Москвада, ССР Иттифоқи Большой театрида Карл Маркс туғилган куннинг 165 йиллигига ва вафот этган куннинг 100 йиллигига бағишланган тантанали мажлис бўлди.

Залда пойтахт ишчилар синфининг, Москва области қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг вакиллари, партия ветеранлари, олимлар, маданият арбоблари, Совет Армияси жангчилари ўтиришибди. Социалистик мамлакатлар дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари ҳам шу ерда ҳозир бўлишган.

Саҳна тўрига Маркс портрети туширилган байроқ осиб қўйилган. Унинг устига «Коммунистик партия манифести»да илк бор янграган «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган сўзлар ёзиб қўйилган.

Тантанали мажлис қатнашчилари **Ю. В. Андропов, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громико, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рижков** ўртоқларни гулдурос, давомли қарсаклар билан ўринларидан туриб кутиб оладилар.

Ленин партиясининг ветеранлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, саноат ва қишлоқ хўжалигининг илғорлари, таниқли фан ва маданият арбоблари, ҳарбий бошлиқлар ҳам президиумдан жой оладилар. Бу ерда Уругвай Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Арисменди, Чили Компартиясининг Бош секретари Л. Корвалан бор эди.

Тантанали мажлисни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари **В. В. Гришин** очди.

Шу кунларда барча мамлакатларнинг коммунистлари, тараққийпарвар инсоният, деди у, илмий коммунизм асосчиси, гениал мутафаккир, оташин революционер, жаҳон пролетариатининг йўлбошчиси ва устози Карл Маркс туғилган куннинг 165 йиллиги ва вафот этган куннинг 100 йиллигини нишонламоқдалар.

Совет кишилари меҳнаткашлар бахт-саодати учун мислсиз курашчи — Карл Маркснинг ёрқин хотирасини ҳурмат билан эъзозламоқдалар. Улар ўзларининг фидокорона кураши билан марксизм-ленинизмнинг улуғ идеалларини муваффақиятли амалга оширмоқдалар. Мамлакатимиз меҳнаткашлари Коммунистик партия ва унинг Марказий Комитети раҳбарлигида бундан буён ҳам Маркс ва Ленин кўрсатиб берган йўлдан, коммунизм қурилиши йўлидан қатъият билан олға бораверадилар.

«Маркс таълимоти — ҳаракат учун қўлланма» деган мавзуда доклад қилиш учун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари **Б. Н. Пономаревга** сўз берилади.

* * *

Карл Маркс ўз номини барҳаёт этган таълимотни яратган пайтдан буён орадан кўп вақт ўтди, — деди Б. Н. Пономарев, — биз шундай бир даврда яшамоқдамизки, В. И. Ленин башорат қилганидек, бу давр шу таълимотга энг кўп тантана келтирди. Бизнинг кўз ўнгимизда улуғвор революцион ўзгаришлар содир бўлди ва содир бўлмоқда. Кўпгина давлатларнинг социал, синфий табиати, талайгина халқларнинг турмуш шароити ва тарзи тубдан ўзгариб кетди. Инсоният бундай кўламдаги ўзгаришларни шу пайтгача ҳеч қачон кўрган эмас.

Инсоният жамиятининг ривожи социализм томон кескин бурилди, социализм эксплуатация ва зулмни, озчиликнинг кўпчилик устидан ҳукмронлигини абадий бекор қилди. Социализм тарихни орқага буриб юборишга уринган империализм билан шафқатсиз олишувларда ўзининг енгилмас кучини кўрсатди. Биринчи социализм мамлакати Герман фашизми билан япон милитаризмини тор-мор этиб, бошқа халқларнинг озодлик ва мустақиллик йўлидаги курашида уларга ёрдам берди, шундан кейинги жаҳон тараққиёти учун қулай шарт-шароитлар вужудга келтиришга ҳал қилувчи ҳисса қўшди.

Маркс фалсафий тафаккурнинг бутун тарихини якунлаб қуйидаги машҳур қоидани олға сурди: «Философлар дунёни ҳар хил тарзда тушунтириб бердилар, холос, аммо бутун гап уни ўзгартиришдан иборатдир». Социализм идеалларидан илҳомланган ишчилар синфи, меҳнат аҳли ана шу вазифани амалга оширишда ғоят катта муваффақиятларга эришди.

Нима учун биз Марксни эъзозлаяпмиз? Инсоният асрлар давомида эксплуатациядан, миллий ва ирқий жабр-зулмдан, қирғинчилик ва вайронгарчилик келтирадиган урушлардан азоб чекиб келди. Маркс илк бор ана шу кулфатларнинг социал манбаларини очиб кўрсатди. Энг муҳими эса улардан халос бўлишнинг моддий асосларини ва объектив имкониятларини аниқлади. Маркснинг барҳаёт хизмати шундан иборатки, у жамият ривожининг объектив қонунларини кашф этди, капитализмга қарши қандай курашиш ва унинг устидан қандай ғалаба қозониш кераклиги, янги, социалистик тузумни қандай бунёд этиш тўғрисидаги фанни яратди.

Маркс жаҳон тарихининг боришини материалистик тушунтириб берди, социал-иқтисодий формацияларнинг ривожи ва ўзгариши тўғрисидаги таълимотни ишлаб чиқди.

У бирдан-бир илмий сиёсий иқтисодни яратди, буржуазиянинг бойиш манбаи — қўшимча қийматни кашф этиб, шу тариқа капитализм давридаги эксплуатациянинг сир-асрорини фош қилди ва унинг революцион йўл билан ағдарилиши муқаррарлигини исботлади.

У сўнгги эксплуататорлик тузумини тугатиш ва социализм қурилишига бошчилик қилиши лозим бўлган ишчилар синфининг тарихий бурчини асослаб берди.

У табиат ва жамиятни тадқиқ этишнинг тамомила илмий, диалектик материалистик методини, ижтимоий жараёнлар ва воқеаларни пролетарча синфий, яъни чинакам билиш, ана шу жараёнлар ва воқеаларга ҳақиқатан реалистик ёндошиш методологиясини ишлаб чиқди.

Давр аҳамиятига молик ана шу кашфиётлар туфайли социализм утопиядан фанга айлантирилди.

Аммо Маркс гениал олимгина бўлиб қолмади. У ўзининг бутун ҳаётини ўзи яратган фан ишчилар синфини озод қилиш воситаси бўлиб қолиши учун бағишлади. Революцион тафаккур билан революцион практиканинг бирлаштирилишидан марксизмнинг улуғ сиёсий ғоялари вужудга келдики, ана шу ғоялар бундан буёнги жаҳон тараққиётининг ҳал қилувчи кучи бўлиб қолди.

Шу нарса диққатга сазоворки, илмий социализмнинг кенг қамровли биринчи назарий ҳужжати — «Коммунистик партия манифести» революцион ҳаракат программаси сифатида пайдо бўлди. Бу ҳужжатда Маркс ва Энгельс биринчи марта пролетар идеологиясини гениал башорат билан ҳамда таъсир кучи ва шаклининг гўзаллиги жиҳатидан ҳайратда қоларли даражада лўнда қилиб яхлит ҳолда баён этиб бердилар.

Янги даврда илмий социализм Ленин даҳоси билан янада юксакликка кўтарилди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, қардош Коммунистик партиялар илмий социализмга аввал бошданоқ хос бўлган ижодий ривожланиш қобилиятини рад этиб бўлмайдиган тарзда исботладилар. Натижада бутун ижтимоий ривожланишга мангу барҳаёт марксизм-ленинизм таълимоти тобора кучли таъсир ўтказмоқда.

Марксизм-ленинизм — фан сифатида универсал бўлиб, унда фалсафа, сиёсий-иқтисод, социализм ва коммунизм учун кураш назарияси яхлит бир қотишмадек бирлашган. Марксизм-ленинизм энг қийин, лекин шу билан бирга энг яхши исбот этилган синовдан — юз йилдан кўпроқ амалий синовдан ўтди.

Тарих Маркс кўрсатган йўлдан, Ленин кўрсатган йўлдан борди, ҳозир ҳам шу йўлдан бормоқда ва бундан кейин ҳам бораверади!

Дунёни титратган социал революциялар капитализм ҳукмронлиги доирасининг муттасил торайиб боришига олиб келди. Маркс таълимотига, унинг умр бўйи яратган бош асари «Капитал»га таянмай туриб ҳозирги вақтда капитализм дунёсида содир бўлаётган ҳодисаларни тушуниб ҳам, тўғри баҳолаб ҳам бўлмайди. Лениннинг империализм тўғрисидаги таълимоти Маркс иқтисодий назариясининг бевосита ижодий ривожидир. Капитализмнинг мана шу охирги босқичида социализмга ўтиш учун ҳамма объектив шарт-шароитлар вужудга келишини, инсоният туб революцион ўзгартиришлар зарурлигини англашга жуда яқинлашиб келишини Ленин исботлаб берди.

Капитализм ўз умрини узайтиришга муваффақ бўлди. Аммо бу нарса халқларга жуда ва жуда қимматга тушди ва қимматга тушмоқда. Бунинг устига у ер юзидаги ҳаётнинг ўзига ҳам хавф солмоқда.

Шунга қарамай, Маркс революцияни етилтирувчи жараёнларни образли қилиб атаганидек, «тарихнинг эски кўр сичқони» ўз ишини давом эттирмоқда. Бу иш давом этаётганининг сабаби шуки, капитализмнинг табиати, унинг туб зиддиятлари моҳияти ўзгаргани йўқ, унинг социал иллатлари кўпайиб ва ортиб бормоқда.

Ишчилар синфини, барча меҳнаткашларни эксплуатация қилиш йўқ бўлмади, балки кучайиб бормоқда.

Дунёнинг капиталистик зонасида капитал билан меҳнат ўртасидаги, монополиялар билан халқнинг жуда кўпчилиги ўртасидаги, империализм билан ривожланаётган мамлакатлар ўртасидаги антагонизм кескинлашмоқда.

Империалистик зиддиятлар тўхтамади, балки чуқурлашиб бормоқда. Айрим мамлакатлар ўртасидаги ва империализмнинг асосий марказлари (АҚШ, Ғарбий Европа, Япония) ўртасидаги рақобат кучайиб, савдо-сотиқ соҳасидаги жангларга, мол сотиш бозори ва хом ашё манбалари учун ўткир олишувларга айланиб кетмоқда.

Иқтисодий кризислар тўхтамади, балки тез-тез такрорланадиган бўлиб қолди. Маркснинг бу хусусда олдиндан айтиб қўйганлари тасдиқланди. Равнақ топувчи ва «кризиссиз» капитализм тўғрисидаги хом хаёлларни турмушнинг ўзи чиппакка чиқарди.

Бойлик билан камбағаллик ўртасидаги, кўпчилик аҳоли билан бир ҳовуч мультимиллионерлар ўртасидаги жарлик тораймади, балки кенгайди, бу эса Маркс аниқлаган капиталистик жамғарма умумий қонунининг муқаррар оқибатидир.

Фан-техника тараққиётидан капиталистик усулда фойдаланиш зиддиятлари камаймади, балки кучайиб бормоқда. Шу ўринда Маркснинг капитализм шароитидаги тараққиёт, янги машиналарнинг ихтиро қилиниши одамларнинг силласини қуритади, уларни ишсизликка, қашшоқликка йўлиқтиради, деб заҳархандалик билан айтган фош қилувчи сўзларини эсламай бўлмайди; техниканинг ғалабалари «маънавий инқироз эвазига» эришилади.

Маркснинг ишчилар синфининг тарихий роли тўғрисидаги фикрлари тўла-тўкис тасдиқланди, бу синф капиталистик эксплуатация тузумини тугатишга, халқларнинг озодлик ва тенглик йўлидаги курашига бошчилик қилишга, социализм ғалабасини таъминлашга қодирлигини амалда исботлади.

Ишчилар синфида зўр сифат ўзгаришлар рўй берганлиги яққол кўриниб турибди. Бир қанча мамлакатларда у ҳукмрон бўлиб қолди ва социалистик ишчилар синфи сифатида ривожланмоқда. Бироқ дунёнинг капиталистик қисмида ҳам, унинг мавқеида, таркибида, унинг ўз қиёфасида катта-катта ўзгаришлар содир бўлди. Аҳолининг тобора янги-янги группалари пролетарлашув жараёнига жалб этилиб, ишчилар синфининг сафларига қўшилмоқдалар. Унинг ўз ижтимоий мавқеига кўра ишчиларга яқин бўлган иттифоқчилари кўпаймоқда.

Ҳозирги замон буржуазияси ишчилар синфининг кучини пайқаб қолди. Буржуазия ишчилар ҳаракатини бузиш, орқага улоқтириб ташлаш учун, унинг илғор отрядларини оммадан яккалаб қўйиш учун ҳамма ишни қилмоқда. Унинг куч-ғайрати баъзан изсиз қолмаяпти. Аммо меҳнат билан капитал ўртасидаги кураш ҳеч нарсага қарамай кучайиб бормоқда. Кескинлашаётган кризиснинг кулфатлари оммавий норозиликка сабаб бўлмоқда. Меҳнаткашлар монополиялар билан ҳукуматларнинг ҳужумига пролетарчасига: иш ташлашлар, намойишлар билан, корхоналарни ишғол қилиб олиш билан жавоб бермоқдалар. Синфий курашнинг метин мантиқи мана шундай.

Минг йиллар давомида фиръавнлар ва императорлар, кайзерлар ва подшолар, президентлар ва бошқа ҳукмдорлар социал ўзгартишларнинг олдини олишга уриниб келдилар. Мана шу уринишларнинг ҳаммаси доимо барбод бўлаверди, чунки жамият замирида пишиб етилган, тарихнинг ўз объектив жараёнида юзага келган ҳодисаларнинг содир бўлиши муқаррардир. Тарихнинг шитобли одими коммунизмга лаънат тошини отаётганларни, социализмда, революцияларда, озодлик ҳаракатларида «Москванинг қўли бор» деб даъво қилаётганларни, бу табиий жараёнларга империалистик буйруқбозликни ва «салб» юришларини қарама-қарши қилиб қўйишга интилаётганларни олчоқларга айлантириб қўйди. Революциялар, деб уқтирган эди В. И. Ленин, «ўн миллионлаб одамлар: бундан кейин ҳозиргидай яшаш мумкин эмас, деган хулосага келган вақтларида... содир бўлади».

Бу объектив қонун XX асрнинг ҳамма революцион зафарларида ажойиб тарзда тасдиқланди. Давримиздаги мустамлакачиликка қарши революциялар ҳам шу қонунни тасдиқлади, бу революцияларнинг муқаррарлигини Маркс олдиндан айтиб қўйган эди.

Маркснинг жамиятни революцион тарзда ўзгартиришда коммунистларнинг пролетар партияларининг, Коммунистик ҳаракатнинг роли тўғрисидаги ғоялари тўла-тўкис тасдиқланди. Бу таълимот марксизм-ленинизмда энг асосий мавқени эгаллайди.

«Коммунистик манифест»да, бошқа партиявий ҳужжатларда, «Коммунистлар союзининг», I Интернационалнинг, Европадаги дастлабки социалистик партияларнинг тажрибаси ва иши хусусидаги кўпдан-кўп мақола ва хатларда, партия раҳбарлари бўлмиш Маркс билан Энгельс фаолиятининг ўзида ишчилар синфининг партиясини қуришнинг энг асосий принциплари ва ғоялари баён этилиб, рўёбга чиқарилди. Ленин янги типдаги партия тўғрисида ўзининг улуғ таълимотини яратар экан, мана шу принциплар ва ғояларга таянди, бу принцип ва ғоялар жаҳон коммунистик ҳаракатининг олтин фондидан жой олди.

Шу кунларда қарийб юз мамлакатда Коммунистик партиялар ишлаб турибдилар. Уларнинг кўплари ўз мамлакатларини идора қилмоқдалар, бир қанча партиялар оммавий партияларга айландилар. Эндиликда коммунистлар чинакам жаҳоншумул миқёсдаги куч сифатида майдонга чиқмоқдалар. Уларнинг жами сони Маркс даврида бўлганидек бир неча юз киши эмас, балки 70 миллиондан ошади. Аммо коммунистлар вазифаларининг ҳажми ва мураккаблиги, уларнинг бутун замонавий революцион потенциалдан фойдаланиш учун бўлган масъулияти ҳам беқиёс ошди. Маркснинг шу хусусда айтган ҳақ гапи у ҳаёт чоғида нақадар тўғри бўлса ҳозир ҳам шунчалик тўғридир.

Марксизм асосчилари ўз маслакдошларини «чинакам интернационалистик йўл тутиш»га ўргатдилар, коммунистларга ишчилар ҳаракатининг интернационаллиги принципини ардоқлаб асрашни васият қилдилар. Жаҳон майдонидаги ўткир ўзаро синфий курашнинг ҳозирги босқичида шундай қилиш айниқса зарур. Ҳар бир Компартия Маркснинг дунёдаги илғор ишчиларга қараб «...бир-бирларини қаттиқ қўллашга....» қилган даъватини нақадар изчиллик билан турмушга татбиқ этса ўзининг ички вазифаларини ҳал этишдаги муваффақиятлари шу қадар пухтароқ, мустаҳкамроқ бўлавериши ҳам мутлақо шубҳасиздир.

Маркснинг бутун таълимотидан келиб чиқадиган энг асосий хулоса социализм ва коммунизмнинг ғалабаси муқаррарлигидан иборат, деб таъкидлади нотиқ. Биз биринчи музаффар социалистик революция бизнинг мамлакатимизда содир бўлганлигидан, инсоният социализмга чиқиш йўлини Ленин партияси раҳбарлигидаги Россия пролетариати очиб берганидан фахрланишга ҳақлимиз.

СССРдаги социалистик қурилишга Маркс баён этиб берган ва Ленин яхлит назарияга айлантирган ғоялар асос қилиб олинди. Аввало принципиал янги, социалистик типдаги давлат барпо этилганлиги, революция ғалабалари ҳимоя қилинганлиги ва — энг муҳими — мамлакат қиёфасини Маркс айтганидек, ишлаб чиқариш воситаларини бутун мамлакат миқёсида марказлаштириш ва меҳнатни «умумий ва оқилона план асосида ташкил қилиш йўли билан социал-иқтисодий ва маданий жиҳатдан батамом ўзгартирилганлиги мана шулар жумласига киради.

КПСС XXVI съезди қарорлари асосида ривожланган социалистик жамиятни ҳар томонлама такомиллаштириш — партиянинг ҳозирги босқичдаги стратегик йўлидир. Ҳозир социалистик турмуш тарзининг негизларини янада кўпроқ мустаҳкамлаш учун танг жойларни, қийинчиликларни бартараф этиш, камчиликни тугатишнинг конкрет программалари ва амалий методлари биринчи навбатдаги аҳамият касб этмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорлари мана шунга қаратилган. Шу қарорларни бажариш соҳасида ҳозиргача бир талай иш қилинди. Марказий Комитет, Сиёсий бюро, барча партия ташкилотлари ҳозирги босқичда мамлакатни ривожлантиришнинг туб йўналишлари соҳасида катта ишларни авж олдириб юборганликларини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Халқ билан жуда чуқур ва мустаҳкам алоқа, халқ манфаатлари ва эҳтиёжларидан бошқа мақсадни кўзламаслик КПСС нинг куч-қувват манбаи эканлигини ҳаёт қайта-қайта тасдиқламоқда.

Партия янги марраларни белгилар экан, меҳнаткашларнинг куч-ғайратини сафарбар қилар экан ўзининг бутун фаолиятида ленинча услубни сабот билан мустаҳкамлашни давом эттирмоқда. Бу услуб қарорларнинг илмий асосланган бўлишини ишчанлик, реализм ва ўз-ўзини танқид билан бирга қўшади; юксак активлик ва ташаббускорликни иш натижаларини қатъий контрол қилиш билан, партиявий ахлоқ ва интизомдан четга чиқиш ҳолларига нисбатан муросасизлик билан қўшади.

Меҳнатни халқ хўжалиги комплексининг барча қаватларида — иш жойидан ва корхонадан тортиб умумиттифоқ поғонасигача иқтисодий самарадорликнинг барча омилларини ҳаракатга келтира оладиган тарзда жуда кенг маънода ташкил этиш ҳозир партия ишининг марказида турибди.

Ҳозирги босқичда шу қонунни рўёбга чиқаришда илм-фан энг асосий ўринни олади. Илм-фанни ривожлантириш ва уни саноатга, қишлоқ хўжалигига жорий қилиш социализмнинг обрў-эътибори учун, капитализм билан тинч мусобақада муваффақият қозониш учун жуда катта халқаро аҳамиятга ҳам эгадир. Биз бу ерда муваффақият қозонишимизга аминмиз, чунки В. И. Ленин айтганидек, «фан, пролетариат ва техника намояндаларининг иттифоқига ҳеч бир қора куч бардош бера олмайди».

Маркс социализмнинг ривожланиши «эркин ва бирлашган меҳнат учун», «ишлаб чиқаришни ташкил этиш»га доимо эътибор берилишини талаб этади, деб таъкидлаган эди. Бизнинг мамлакатимизда бу проблема турли босқичларда турлича ҳал этилди. Ҳозир гап ижтимоий ишлаб чиқаришнинг экстенсив омилларидан интенсив омилларига ўтишни жадаллаштириш тўғрисида бораётган бир пайтда партия бошқаришни, планлаштиришни, бутун хўжалик механизмини жиддий равишда яхшиламоқда.

Шу муносабат билан давлатнинг мувофиқлаштирувчи ролини ҳам, шунингдек меҳнат коллективларининг ижодий активлигини ҳам кучайтириш вазифаси қўйилмоқда. Чунки умумхалқ мулки — мавҳум бир нарса эмас, у меҳнаткашларнинг ўзлари ҳам ўз коллективлари ва ташкилотлари орқали уни бошқаришда қатнашишларини назарда тутади. Шу сабабли бригада пудрати саноат потенциалимиздан янада тўла-тўкис фойдаланишнинг қойилмақом шакли бўлиб қолди. Шу сабабли партия коллектив пудратни қишлоқ хўжалигига жорий этишга шу қадар катта аҳамият бермоқда. Шу сабабли социалистик мусобақада расмиятчилик ва дабдабабозликни таг-туби билан тугатиш жуда зарур.

СССР Конституцияси якка меҳнат фаолиятини, шахсий ёрдамчи хўжаликларни жамият манфаатлари йўлида ривожлантиришни ҳам назарда тутади. Бу иш Озиқ-овқат программасини бажариш йўлидаги чинакам умумхалқ курашини кучайтириш учун айниқса муҳимдир.

Фақат социализм одамларнинг тенглик, роҳат-фароғат, эртанги кундан кўнгли тўқлик тўғрисидаги, меҳнат чинакам мамнуният бахш этиши, унда инсоннинг қобилиятлари тўла-тўкис юзага чиқиши тўғрисидаги азалий орзуларини амалга ошириш учун имконият яратди.

Партия иқтисодий, социал, сиёсий ривожланиш проблемаларини идеологик, тарбиявий ишлар билан чамбарчас боғлиқ ҳолда ҳал этмоқда.

Мамлакатимизнинг, бошқа социализм мамлакатларининг тажрибаси бу иш ҳар бир босқичда янги ва талайгина куч-ғайратларни талаб этажагини кўрсатмоқда. Гап минг йиллар мобайнида давом этиб келган хусусий мулкчилик психологиясини бартараф этиш кераклигидагина эмас. Душман пропагандаси совет муҳитида ҳам мана шу психологияни жонлантиришга интилмоқда. Бу ерда гап социалистик онг, яъни ижтимоий муносабатлар пойдеворининг ўзини ривожлантиришдаги объектив қийинчиликлар ва зиддиятларда ҳамдир. Омманинг онги бу муносабатларнинг жамият — коллектив — шахс; раҳбар — ижрочи; шаҳар — қишлоқ; ақлий ва жисмоний меҳнат; меҳнат ва истеъмол мезони каби ва бошқа томонларининг аҳволига бевосита боғлиқдир.

КПСС ишчилар синфи, деҳқонлар ва зиёлиларнинг иттифоқини янада мустаҳкамлашга, совет халқининг социал ва интернационал бирлигини мустаҳкамлашга зўр эътибор бериб келмоқда. Бу жараёнлар ҳали ривожланган социализм доирасида энг муҳим ва асосий жиҳатларга кўра жамиятнинг синфсиз структурасига босқичма-босқич олиб боради.

Ҳозир омманинг ғоявийлигини ошириш меҳнатга чинакам хўжайинларча муносабатда бўлиш, замонавий талабларга мос бўлиб тушадиган чинакам ишлаб чиқариш маданиятини жорий этиш билан айниқса чамбарчас қўшилиб кетган. Бу иш кўп жиҳатдан интизом ва тартибни бузишларга, исрофгарчилик, порахўрлик, текинхўрлик, ўғрилик каби ҳодисаларга, халқ ҳисобига кун кўришнинг барча усулларига барҳам беришга қатъий аҳд қилинганлик билан белгиланади. Ўзларингизга маълумки, партия Ленин талаб қилганидек, жамиятни «капитализм меросини сақловчилар»дан, «дангасаларни, текинхўрлар, хазина ўғирловчилардан...» холи этмоқ учун социализм принципларини бузувчиларга қарши қатъий жанг эълон қилди. Бу ишда ҳам бутун халқ партияни қўллаб-қувватламоқда.

Партия ҳозир ва келгусида идеология ишининг даражасини у совет кишиларининг онгида, уларнинг хулқ-атворида социализмнинг ғоявий ва маънавий асосларини қанчалик муваффақиятли шакллантириши ҳамда мустаҳкамлашида, уларнинг ҳаётда актив позицияни эгаллашларида, янги социалистик цивилизацияни яратишдан иборат буюк умумхалқ ишига ўз ҳиссасини қўшишларида ёрдам беришига қараб баҳолайди.

Партия ишлаб чиққан ва ҳаётнинг янги талаб-эҳтиёжларига мувофиқ равишда аниқлаб, ривожлантираётган идеология ишининг мезонлари асосида оммавий ахборот воситаларининг фаолиятини яхшилаш ҳам жамият ғоявий потенциалини оширишга хизмат қилади.

СССРда социализмнинг такомиллашуви — бутун социалистик дунё позициялари кучайиши ва мустаҳкамланишининг ажралмас жуда муҳим қисмидир. Социалистик ҳамдўстликда, у тўпланган хилма-хил тажрибада озод бўлган меҳнат жаҳон ҳамуюшмасининг энг муҳим белгилари кўрина бошладики, Маркс билан Энгельс бу ҳақда орзу қилган эдилар.

Социализм халқаро позицияларининг мустаҳкамлиги ва обрў-эътибори социалистик интернационализмдан ажралмасдир. У янги типдаги халқаро муносабатларнинг негизини ташкил этади ҳамда тўла тенг ҳуқуқлиликни мустақиллик, территориал бутунлик ва миллий суверенитетни, ўзаро ҳурматлашни, бир-бирининг ишларига аралашмасликни, бир-бирига кўмаклашиш ва ўртоқларча ҳамкорликни ўз ичига олади. Илмий коммунизм асосчилари олдиндан кўра олганларидек, ғалаба қилган социализм мамлакатлари «шундай улкан куч ва намуна» бўлиб қоладиларки, бошқа халқларнинг ўзлари улар кетидан эргашадилар. Ана шундай бўлди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлаверади!

Маркс капитализмнинг барча нуқсонлари орасида энг оғири, энг хавфлиси — бу капитализмнинг йиртқич табиати келтириб чиқарадиган урушлардир, деб бир неча бор уқтирган эди, — деди сўнгра докладчи. Империализм даврида унинг ана шу ҳалокатли хусусиятини Ленин янада кўпроқ асосли тарзда кўрсатиб берди. Империалистик зиддиятлар бутун тарих давомидаги ғоят оғир иккита жаҳон урушига олиб келди. Ана шу урушлар халқлар бошига солган ҳамма жуда катта талофотлар ва вайроналикларга қарамай, империализм, энг аввало — Америка империализми янги жаҳон уруши, энди термоядро жаҳон уруши хавфини солиб турибди.

Совет тинчлик философияси ўтмишнинг буюк гуманистлари бошлаб берган ва марксизм-ленинизм узвий тарзда қабул этган юксак идеалларга ва бойликларга асосланади. Совет тинчлик сиёсати чуқур реалистик сиёсатдир. Бу сиёсат ядро уруши оқибатларига илмий баҳо беришга таянадики, ядро урушини асло оқлаб бўлмайди.

«Аҳмоқона сиёсатнинг барча ақидаларидан, — деб ёзган эди Маркс бундан юз йилдан кўпроқ вақт муқаддам, — «тинчликни истасанг, урушга тайёрлан» деган ақидадан бошқа биронтаси бу қадар катта фалокат келтирмаган эди. Асосий хусусияти буюк ёлғондан иборат бўлган бу буюк ҳақиқат бутун Европани қўлга қурол олишга чақирган жанговар даъватдир...» Лекин ҳозир ҳам худди шу улкан ёлғон гап Америка маъмуриятининг сиёсатига асос қилиб олинган. Бу маъмурият ҳамма ерда АҚШнинг ҳарбий қувватини ошириб бориш, гўё тинчлик ишига хизмат қилади деб жар солмоқда. Худди ана шу ёлғон гапни Америка президенти такрорлаб, «урушга шайлик тинчликни сақлаб қолишнинг энг самарали воситасидир» деб айтмоқда.

Амалда бунинг сири ҳарбий — стратегик тенгликни бузишга интилиш, ҳарбий жиҳатдан СССРдан устун бўлиб олишга эришиш ҳамда ядро агрессияси содир бўлиб қолган тақдирда СССРни жавоб зарбаси бериш қобилиятидан маҳрум этишдир. Совет Иттифоқи ҳеч қачон бунга йўл қўймайди, у ҳеч қачон ҳар қандай хавф қаршисида қуролсиз бўлиб турмайди. Бу ҳақда Ю. В. Андропов «Правда» мухбирининг саволларига жавобларида жуда қатъий қилиб айтди. Ушбу жавобларда қуролсизланишнинг муҳим масалалари юзасидан бизнинг позицияларимиз принципиал муҳим тарзда баён қилинди, Америка маъмуриятининг барча халқлар учун, бутун инсоният учун хавфли бўлган ташқи сиёсий йўлига баҳо берилди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари АҚШ маъмурияти Совет Иттифоқининг сиёсатини бузиб кўрсатишга, ядро урушининг тобора янги-янги вариантлари ишлаб чиқилаётганлигини оқлашга уриниб, ишга солаётган нопок усулларини фош қилиб ташлади.

Бизнинг Ватанимизнинг, социалистик ҳамдўстликнинг ҳаётий манфаатлари, социализм ғалабаларини ҳимоя қилиш зарурати бизнинг зиммамизга шай бўлиб туриш, кучли мудофаага эга бўлиш вазифасини юклайди.

Аммо биз ядро бомбалари ва ракеталарни тўплашни тинчликка олиб борадиган йўл деб билишга ҳамма вақт қарши бўлиб келдик ва қарши бўлиб тураверамиз. Йўқ, ядро қуролини ишлатишдан, биринчи ядро зарбаси доктринасидан воз кечишгина, қуролланиш пойгасини тўхтатишгина тинчлик ишига хизмат қилади. Ана шунинг учун ҳам Варшава Шартномаси мамлакатларининг таклифлари, Ю. В. Андропов илгари сурган конструктив, реалистик ташаббуслар барча мамлакатларда шу қадар кенг кўламда маъқулланди.

Коммунистик партиялар омманинг уруш хавфига қарши курашини авж олдириш учун иложи бўлган ҳамма нарсани қилмоқдалар. Бизнинг партиямиз каби улар ҳам ядро уруши хавфидан ташвишланаётган хилма-хил сиёсий ва ижтимоий кучларнинг жуда кенг кўламдаги ҳамкорлиги ва ўзаро бир-бирини тушуниши учун курашмоқдалар.

Реалистик тарзда фикр юритувчи давлат арбобларининг халқаро сиёсатга таъсир кўрсатиши биз учун равшан, Совет Иттифоқи тинчликсевар сиёсат юргизар экан, бу арбоблар ҳам ўзи учун ва бўлғуси авлодлар учун тинчлик иштиёқида бўлган халқлар олдидаги ўз бурчларини тушунган ҳолда ҳаракат қиладилар деган умидда.

Биз жаҳон уруши хавфи кучайиши билан бир пайтда унга йўл қўймасликка қодир бўлган кучлар ҳам ортиб бораётган бир замонда яшамоқдамиз. КПСС буни ўз ташқи сиёсатида ҳам, халқаро майдондаги идеология курашида ҳам эътиборга олади. У бундан буён ҳам империализмнинг ниятларини ва унинг тактикасини фош этаверади, Совет Иттифоқи ядро уруши мақбул эмаслигига таянаётганлигини сўзи ва иши билан исботлайверади, биз ғоялар баҳсининг давлатлараро конфронтацияга айланишига қаршимиз. Ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатлар ўртасидаги муносабатларда тинч-тотув яшашдан бўлак бошқа оқилона замин йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Партиямизнинг ўзгармас позицияси ана шундай.

Б. Н. Пономарев пировардида бундай деди: марксизмнинг тақдири бошқача бўлиб, бундай тақдир ижтимоий тафаккурнинг биронта ҳам бошқа оқимида бўлмаган ва йўқ. Марксдан кейин ўтган юз йил мобайнида унинг таълимоти халқаро ишчилар ва бутун революцион ҳаракатнинг жуда катта тажрибаси билан бойиди. Ленин туфайли марксча назариянинг ривожланишида ва муҳими муваффақиятли тарзда турмушга тадбиқ этишда бутун бир янги давр бошланди. Эндиликда илмий социализм ғолибона социалистик революциялар тажрибасини, энг аввало, албатта, Улуғ Октябрь тажрибасини ҳам, СССРдаги ривожланган социалистик жамият тажрибасини ҳам, бир қанча мамлакатларда социализм қуриш тажрибасини ҳам ўз ичига олади. Инсоният бебаҳо бойликка эга: социализм қуриш тўғрисидаги таълимот ҳамда ўзи реал мавжуд бўлган социалистик жамият бор. Бу жамият империализмга қарши шиддатли жангларда ўзини ҳимоя қилиб қолди ҳамда комил ишонч билан олға бормоқда.

Марксизм, Лениннинг сўзлари билан айтганда, «Инсон тафаккури ва маданиятининг икки минг йилдан ортиқроқ вақт мобайнида ривожланиши натижасида вужудга келган қимматли нарсаларнинг ҳаммасини ўзлаштирди ва қайтадан ишлади» Маркснинг ўзи — принципиаллик, илмий ҳалоллик, виждон, масъулият тимсолидир: у меҳнатдаги юксак онгли интизоми ва толмаслиги билан, ўз олдига қўйилган мақсадга эришишдаги эҳтироси ва собитқадамлиги билан ажралиб турар эди. Шу боисдан Марксни, шунингдек Энгельсни, Ленинни ҳам билиш — фақат чинакам маданиятдан баҳраманд бўлишнинг энг яхши усулигина эмас, балки шу билан бирга тарбия олиш, ғоявий, маънавий бойиш ва ахлоқий такомиллашувнинг битмас-туганмас манбаи ҳамдир.

Ўрганиш, ҳимоя қилиш, ривожлантириш, жуда хилма-хил шароитда амалда моҳирлик билан фойдаланиш — партиямизнинг илмий социализмга муносабатини қисқача ана шундай деб таърифлаш мумкин. КПСС учун, ишчилар синфи манфаатлари йўлида, халқлар озодлиги ва бахт-саодати йўлида чинакам курашаётган барча кишилар учун илмий социализм, марксизм-ленинизм илҳомбахш зиё ва ақл-заковат манбаи, ҳаракат учун ишончли ва доно дастуруламал бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолаверади.

* * *

Доклад эътибор бериб тингланди ва бир неча марта карсаклар билан бўлиниб турди.

Тантанали мажлис ёпиқ деб эълон қилинади. «Интернационал» янграйди.

Шундан кейин санъат усталари концерт қўйиб бердилар. **(ТАСС).**

ЮБИЛЕЙГАЧА ИШГА ТУШАДИ

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ ЯНГИ АНГРЕН ГРЭСИДАГИ МУХБИРЛАР ПОСТИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ОҲАНГАРОН билан Ангренни туташтириб турувчи серқатнов йўлнинг ўрталарида парвозга шайланиб турган йўлдошни эслатувчи иншоот кишн эътиборини беихтиёр ўзига тортади. Кенг яланглик ўзра ялт этиб ажралиб турган бу қурилма — Янги Ангрен ГРЭСини дудбурони. Унинг ёнгинасидаги янада баҳайбат, янада кенг минора эса ГРЭС градирняси. У кейинчалик объектда совитгич вазифасини бажара бошлайди. Ҳозир эса янги нурхона участкаларини бунёд этиш ишлари давом эттириляпти.

Қайси участкада бўлманг қурувчиларни қизғин иш устида кўрасиз: асосий корпусда ҳам, дудбўрон минораси қурилишида ҳам, совитгич монтажида ҳам... Лекин бу — ҳаммаси эмас. ГРЭСнинг қарама-қарши томонида янги замонавий кўп қаватли бинолар барпо этиляпти. Уларнинг сафи ой сайин, кун сайин кенгайиб бормоқда.

Мактаб, боғча, магазин, ошхона, маиший хизмат уйи, 32,5 минг квадрат метр саҳнли турар жой бинолари ҳам нурхона яратувчилари меҳнатининг маҳсулидир. Янги Ангрен ГРЭСи қурилиш бошқармаси азаматлари юбилей йилида, айниқса, кенг ҳажмдаги яратувчилик ишларини амалга оширдилар. ГРЭСдаги қатор йирик иншоотлар битай, деб қолди. Шу билан бирга унинг ёнгинасида пайдо бўлган областимизнинг энг кенжа шаҳарларидан бири Нурободнинг чиройига-чирой қўшилди. Йил давомида бош пудрат бўйича 13781 минг сўмлик, ўз кучлари билан 4042 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Асосий ишлаб чиқариш кўрсаткичлари бўйича йиллик план зиёдаси билан бажарилди. Ўтаётган йилимизнинг икки ойи ҳам яхши якунланди.

Бу улкан нурхона ҳамда янги шаҳар қурилишига ўз касбининг билимдони, таниқли бинокор, КПСС XXVI съездининг делегати Ирина Ильична Шигельчева бошчилик қиляпти.

...Қурилиш бошқармасининг бошлиғини иш кабинетидан топиш қийин. У кўпроқ объектда, одамлар орасида бўлади. Яратувчилик ишлари қай тарзда давом этаётганини, одамлар, кайфияти, фикри, мулоҳазасини улар билан юзма-юз туриб билишдан ҳам афзалроқ мулоқат йўқ деб ҳисоблайди. Улар билан дилдан, самимий суҳбатлашишга ҳам вақт топади. Шунинг учун қолоқлар номига айтилган нордон гаплар ҳам, ҳар куни смена сўнггида ўтказиладиган штаб йиғилишида лавозимига қарамай иш юзасидан улар номига билдирилган танқидлар-у, кўпчилик олдида изза қилишлар ҳам одамлар томонидан тўғри қабул қилинади. Ирина Ильична — мавруди келганда аёлларга хос юмшоқлик, зарур бўлганда раҳбарларга хос қатъий талабчанлик кўрсата билишига кўпчилик ўрганиб қолган. Қурилиш бошқармасининг бошлиғи билан суҳбатимиз у 1-участкада ишчилар билан нималарнидир муҳокама қилаётган бир пайтда бошланди.

—Ирина Ильична, бошқарма бунёдкорлари юбилей йилини — ғалабалар йилига айлантирганликлари кўпчилик газетхонларга яхши маълум. 1982 йилда амалга оширилган энг муҳим ишлар ҳақида нима дейиш мумкин?

— «Энг муҳим иш» деганда мен фақат бир нарсани тушунаман; у ҳам бўлса том маънодаги ҳақиқий коллективни шакллантиришдир. Зотан биз нафақат янги иссиқлик электрстанцияси, турар жой, мактаб, боғчалар комплексинигина эмас, жамият учун хайрли иш қилаётган одамлардан иборат янги коллективни яратаяпмиз. ГРЭСимиз келажагини айнан шу коллектив белгилайди, деб тушунтириш мумкин. Юбилей йили якунларига келсак улар анча қувончли бўлди.

Бошқармамиз партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда ҳамда иш сифатини яхшилашда кўнгилдагидек самараларни бераётган барча тадбирларнинг ўз вақтида амалга оширилишига алоҳида эътибор бермоқдалар. Хусусан янги техникани, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор усулларини ишлаб чиқаришга жорий этиш ишлари кенг кўламда амалга оширилди. 1982 йилда ўз кучларимиз билан бажарилган қурилиш-монтаж ишлари ҳажми ўтган йилдагига нисбатан 18,1 процентга ортди. Бундан ташқари, ишчи-хизматчилар турмуши учун зарур бўлган канализацион коллектор фойдаланишга топширилди. Пландаги 9900 квадрат метр ўрнига 10970 квадрат метр саҳнли турар-жой бинолари қуриб битказилди.

— Кейинги пайтларда қурилишда меҳнат ресурсларидан унумли фойдаланиш хусусида турли мулоҳазалар билдириляпти. Айниқса москваликларнинг меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тўғрисидаги ташаббуслари туғилгач бу масалага эътибор янада кучайди. ГРЭС қурилиши мисолида шу хусусда нима дейиш мумкин?

— Меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш — экономикага раҳбарлик қилишнинг энг нозик қирраларидан бири деб ҳисоблайман. Бу масаланинг моҳияти ҳар бир минут иш вақтидан унумли фойдаланишда эканлиги тажрибадан маълум. К. Маркс ўз замонасидаёқ ҳар қандай тежамкорлик замирида вақтни тежаш мазмуни ётганлигини таъкидлаб ўтганди. Бу қанчалик тўғри эканлигини вақтнинг ўзи кўрсатиб турибди. Фикримизнинг далили учун юбилей йили якунлари мисолида бир неча рақамларни келтираман.

Йил давомида жами 9606 ишчи куни ҳажмидаги иш бажарилган. Бир кунда бажарилган ўртача ҳажми 42,1 сўмни ташкил этди. Бир қарашда кўрсаткичлар кўнгилдагидек туюлади. Лекин вақтдан фойдаланиш коэффициенти қандай эканлигини чуқурроқ анализ қилганимизда меҳнат унумдорлигини янада ошириш учун фойдаланилмаган резервлар борлигининг гувоҳи бўламиз.

Жумладан, маъмурият рухсати билан ишчиларга отпускалар (235 кун) кўп берилган. Қурилиш-монтаж ишларининг бажарилмаслиги (9,1 минг сўм) ҳам бу кўрсаткичнинг оқсашига сабаб бўлади. Агарда бу кўрсаткичларни 1981 йилга солиштиргудек бўлсак сезиларли даражада силжишга эришилганлиги кўриниб қолади. Лекин, биз орқага эмас, олдинга интилишимиз керак.

Смена давомида иш вақтининг бўш ўтиши ҳам меҳнат унумдорлигини сезиларли даражада пасайишига олиб келади. Бошқарма план бўлимининг ҳисобларига кўра смена давомидаги иш вақтининг йўқотилиши 4,65 процентни ташкил этади. Бундан ташқари объектларга бинокорлик материалларининг ўз вақтида етказиб берилмаслиги сабабли иш вақтининг 1,65 проценти бекор ўтади. Москваликларнинг ташаббусига қўшилиб иш вақтидан самарали фойдаланишга қарор қилган ҳар бир меҳнат коллективи ана шу ички йўқотишларга жиддийроқ эътибор бериши керак экан деган хулосага келдим. Қолаверса, меҳнат интизомининг бузилиш сабабларига кўра ўтган йил давомида иш вақтининг 0,20 проценти йўқотилди, холос, Бу фактнинг ўзи тўғри хулосага келганлигимизни кўрсатиб турибди. Иш вақти фақат ишга сарфланиши керак. Шундагина кўзланган мақсадга эришиш мумкин бўлади. Бошқача йўл тутишга ҳаракат қилганларни эса қаттиқ жазолаймиз, огоҳлантирамиз. Панд-насиҳатлар кор қилмайдиганлар ҳам онда-сонда учраб туради. Коллективда бундай кишиларга ўрин йўқ.

— Албатта, «жанжал уйимиздан ташқарига чиқмасин» деб камчиликларни хаспўшлаб юриш ҳам яхши эмас. Ҳар қандай лоқайдлик, меҳнат интизомининг бузилиши ўз баҳосини олиши керак. Бундай ишчиларни бўшатиб юборишдан осони йўқ. Лекин, шу тадбир энг сўнгги ва энг тўғри йўл бўлармикан?

— Мутлақо ундай эмас. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Ю. В. Андропов москвалик станоксозлар билан суҳбат ўтказган чоғда «интизом кечикиб келинган минутларни ҳисоблашдангина иборат эмас»лигини таъкидлаб ўтди. Бу энг тўғри хулоса деб, биламан. Коллективда ҳақиқий интизом вужудга келиши учун ишчиларнинг ўзида бунга табиий бир эҳтиёжни уйғотиш керак. Бу ўринда бригада пудратини кенгроқ ёйиш мақсадга мувофиқ бўлур эди деб, ўйлайман.

Ягона наряд асосида меҳнат қилингандан кейин ҳеч ким ёнидаги дўстининг сустроқ ҳаракат қилишига ёки эртароқ ишдан жўнашига йўл қўймайди. Қисқа қилиб айтганда ҳамма бир мақсад билан яшай бошлайди. Тартиббузарларни ишдан бўшатиб юборишдан ҳам осони йўқ деб, тўғри таъкидладингиз. Бу энг сўнгги чора бўлса-да, лекин энг тўғри йўл эмас. Меҳнат ресурсларининг тўла бўлишига ҳаракат қилаётган раҳбар буни яхши тушунади. Қолаверса ГРЭСимизда ва умуман ишчи кучи кам бўлган районларда коллективни барпо этишнинг ўзи осон эмас. Коллективни бир жойда муқим сақлаб қолиш бундан икки баравар қийиндир.

— Дарвоқе, бошқа соҳаларга кўра қурилишда ишчилар қўнимсизлиги кўпроқ бўлади, деган тушунча мавжуд. Нега шундай? Умуман, ишчилар нега ўрганиб қолган коллективларидан бўшаб кетадилар?

— Ҳақиқатан ҳам меҳнат ресурсларидан рационал фойдаланишга кадрлар қўнимсизлиги кўпроқ ҳалақит беради. Шундай экан бу масалага бефарқ қараб бўлмайди. Хусусан бошқармамизда 1982 йилда 453 янги ишчи ишга қабул қилинди. 373 қурувчи эса ўз аризасига биноан бўшаб кетди.

Нега одамлар ишдан бўшаб кетади? Бундай саволга кўп ҳолларда турар жой етишмаслиги, транспорт қатновининг яхши йўлга қўйилмаганлиги ва ниҳоят иш ҳақининг пастлиги сабаб қилиб кўрсатилади. Албатта, ишчиларни квартиралар билан таъминлаш, уларга барча шароитларни яратиб бериш муҳим омиллардан ҳисобланади. Лекин, кадрлар қўнимсизлиги кўпроқ бўлган участкаларда ишчиларнинг бўшаб кетишига раҳбарларнинг қўполлиги, ишдан бўшаб кетаётганларнинг талаб ва истакларига лоқайдлик билан қараётганликлари сабаб бўлар экан. Бошқармамиз тажрибасидан келиб чиққан ҳолда шундай деяпман.

— Қурилишда бригада пудратининг кенг ёйилиши бинокорлик материалларидан тежаб фойдаланишда ҳам яхши самара беряпти. ГРЭС қурилишида шу илғор усулнинг тутган ўрни ҳақида гапириб берсангиз.

— Йил давомида хўжалик асосида иш юритган бригадалар томонидан 2 миллион 351 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор усули ҳар бир минут иш вақтидан самарали фойдаланишга олиб келди. Натижада меҳнат унумдорлиги 12—15 процент юксалди.

Бундай коллективларда рағбатлантиришнинг янги-янги усулларини қўллаш ўринлидир. Ана шундагина унинг самараси ҳам борган сари ошаверади. Юбилей йилида шундай коллективларга 100 минг сўм, яъни иш ҳақи фондига қўшимча равишда 18,4 процент мукофот пули берилди. Айнан ана шундай бригадалар тежамкорлик борасида ҳам барчага намуна бўлаётганликлари сир эмас.

Айрим ҳолларда тежамкорликда кичик натижаларга эришилганлиги сабабли улар ҳисоботларга киритилмайди. Лекин, кейинги пайтларда бригадаларда шундай ҳоллар такрорланмаслигига эришдик. Чунки, бошқармада юзлаб бригадалар ишлайди. Уларнинг ҳар бири умумий ютуғимизга энг кам — 1 процентдан ҳисса қўшганда ҳам умумий кўрсаткичларимиз анча салмоқли бўлиши табиий. Йил давомида 92 тонна цемент, 35 тонна шартли ёқилғи, 110 куб метр иморатбоп ёғоч-тахта, 276 минг киловатт-соат электр энергияси, 27 тонна металл тежаб қолинди. Иқтисод ва тежамкорлик юзасидан ишлаб чиқилган тадбирларни амалга оширилиши натижасида пландаги 18,5 минг ўрнига 83,0 минг сўмлик иқтисодий фойда кўрилди.

— Қурилиш бошқармаси олдида бу йил муҳим вазифалар турибди. Хусусан дастлабки энергоблоклар ишга туширилишига тўла шайланиши керак. Шундай экан 1983 йилги вазифалар ҳақида тўхталиб ўтсангиз.

— Ишлаб чиқилган истиқболли программамизга мувофиқ 1984 йилда 300 минг киловатт-соат қувватга эга бўлган дастлабки энергоблок фойдаланишга топширилади. Шундан сўнг яна бир йилдан кейин — 1985 йилда иккинчи энергоблок нур бера бошлайди. Лекин, бунинг учун бир қатор ишларни бажаришимиз лозим. Хусусан, бош корпуснинг қурилишинк ниҳоясига етказиш, Акчи станциясини келгуси ишларимизга мослаштириш, ҳозирча 272,5 метр баландликка кўтарилган дудбуронни янада кўтариш, 112 метрга чўзилган градирняни 130 метрлик белгигача монтаж қилиш зарур.

Бошқармамиз азаматлари бу юксак топшириқларни сўзсиз бажаришга қатъий қарор қилганлар. Бундан ташқари Ўзбекистон ССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига янги Нуробод шаҳарчасида 15 минг квадрат-метр саҳндаги турар-жой биноларн қуриб бериш мажбуриятини олганмиз. Бу мажбуриятлар бажарилган бир пайтда барчамиз қўш байрамни нишонлаймиз: республикамиз юбилейи тантана қилинаётган бир пайтда ГРЭСимизнинг дастлабки энергоблоки Олмалиқ, Оҳангарон, Ангрен шаҳарларига ўзининг заррин нурларини узата бошлайди. Бу кунга эса тобора оз қолмоқда.

«Тошкент ҳақиқати»нинг Янги Ангрен ГРЭСи қурилишидаги мухбирлар пости.

СУРАТДА. С. Тасунов бошчилигидаги бригада аъзолари ГРЭС градирняси майдончасида навбатдаги ишларни амалга ошириш олдидан суҳбатлашишяпти.

В. Портнов фотоси.

ЁЗГИ ВАҚТГА

СССР ягона вақт ва эталон частоталар давлат комиссиясининг хабар қилишича, 1983 йилнинг 1 апрелидан Совет Иттифоқининг бутун территориясида «ёзги» вақт амал қила бошлайди.

1 апрель 0 соатда соатларнинг милини бир соат олдинга суриш билан «ёзги» вақтга ўтилади.

Тошкент тўқимачилик комбинати ишчи-хизматчилари Андижон ип-газлама комбинатига кадрлар етказиб бериш мақсадида бир қатор ёш тўқувчиларга ўз тажрибаларини ўргатишга киришдилар. Бу ёшлар тез кунларда Андижон областидаги янги корхонада мустақил равишда ишлай бошлайдилар.

Суратда: тайёр маҳсулотлар бўлими мастерининг ёрдамчиси Санобар Исаева (ўнгда) андижонлик шогирди Ирода Эргашевага комбинатнинг тайёр маҳсулотларини кўрсатяпти.

В. Сироткин фотоси.

ШИЙПОНДАН ГАП ОЧИЛСА...

ҒАЛАБА РАЙОНИДА ДАЛА ШИЙПОНЛАРИНИ РЕМОНТ ҚИЛИШ ВА ЖИҲОЗЛАШ КЕЧИКЯПТИ

КАТТА боғ ёнида жойлашган «Победа» колхози 5-бригадасининг дала шийпони ичкарисига кириш учун бригада бошлиғи Павел Васильевич Дёнинг келишини кутишга тўғри келди. Чунки, шийпон калити унда экан.

Дала шийпони оқланиб, поллари бўяб қўйилибди. Пештоқни янги ёзилган шиорлар безаб турибди. Павел Васильевич деҳқонлар оромгоҳи яхши ремонт қилинганидан мамнун. Умуман бу ерда бригада аъзоларининг мириқиб ҳордиқ чиқаришлари учун ҳамма шароит бор. Овқатланиш, дам олиш, газета ва журналлар янги сонлари билан танишиш, телевизор томоша қилиш учун алоҳида-алоҳида хоналар. Бригадир ҳатто шийпон учун бильярд харид қилинишини айтди.

Лекин деҳқон баҳори бошланганига анча бўлганлигига қарамай шийпонга ремонтчилар ва жиҳозловчилардан бошқа ҳеч ким оёқ қўймаганлиги кўриниб турарди. Бригада бошлиғининг ўзи ҳам шийпон чигит экиш бошлангандан сўнг очилишини айтди. Аммо шу заҳотиёқ «Балким, бу ерда ипак қурти уруғларини боқишга тўғри келиб қолар» деб қўшиб қўйди. Демак, анча маблағ, меҳнат сарфланиб ремонтдан чиқарилган шийпон яқин орада деҳқонларга хизмат қилмас экан...

Ваҳоланки, бизга бу шийпонни фақат хўжаликда эмас, районда ҳам энг яхшилардан бири деб таърифлашган эди.

Умуман, бу колхозда дала шийпонларини мавсумга тайёрлашга дуруст эътибор беріляпти. Хўжаликдаги мавжуд 5 та дала шийпонининг ҳаммаси ремонт қилиниб бўлинган. Уларни жиҳозлаш ниҳоясига етяпти. Бироқ, дала ишлари авж олиб кетган ҳозирги кунларда уларнинг ишламаётганлиги кишини таажжублантиради.

Қўшни «Коммунизм» совхозида эса дала шийпонларини ремонт қилишга эндигина киришишибди. Т. Қосимова бошлиқ бригада дала шийпони деворларини хўжалик қурилиш бригадаси аъзоларидан бири оқлаётган экан. Совхоз директорининг маданий-маиший ишлар бўйича ўринбосари Х. Шахобов бир-икки кун ичида хўжаликда мавжуд бўлган еттита дала шийпонининг ҳаммаси ремонтдан чиқарилишини айтди.

— Ҳозир ҳар бир шийпонда қурувчилар ишлаяпти, — деди у. — Улар барча зарур материаллар билан таъминланганлар.

Ҳақиқатан ҳам биз Т. Қосимова ва М. Мирзаевлар бошлиқ бригадаларнинг дала шийпонлари қурувчилар томонидан ремонт қилинаётганлигини кўрдик. Лекин, шийпонлар дала ишлари бошлангунга қадар мавсумга тайёрлаб қўйилиши керак эди-ку! Қолаверса ҳар бир шийпонни атиги икки-уч қурувчи ремонт қилгандан кейин уларни яқин кунлар ичида мавсумга тайёрлаш амри-маҳол бўлса керак?! Бунинг устига ремонтдан кейин шийпонларни жиҳозлаш талаб этилади. Шийпонлардаги кўргазмали агитация воситалари ҳам тўла янгиланмаган.

Ғалаба район партия комитетининг секретари Г. А. Аседова шийпонларни мавсумга тайёрлашда бирмунча муаммолар борлигини айтди. Кўпгина бригадаларда умуман дала шийпонлари йўқ. Районда 168 та пахтачилик бригадаси бўлгани ҳолда уларнинг 72 тасидагина шийпонлар мавжуд. Бу шийпонларнинг атиги 44 таси типовойдир.

Район партия комитети, хўжаликлар партия ташкилотлари дала шийпонларини кўпайтириш учун муайян чоралар кўрмоқдалар. Ўтган йили колхоз ва совхозларда 8 та дала шийпони қурилди. Бу йил яна 6 та оромгоҳ қуриш режаланган. Ишларни тезлаштириш мақсадида қишлоқ қурилиш комбинати билан шартнома тузилди. Комбинат барпо этадиган оромгоҳлар темир-бетонли блоклардан йиғилади. Уларни қуриш учун 8—10 кун кифоя, холос.

Районда шийпонлар қуришни тезлаштириш мақсадида оталиқ ёрдамини кучайтиришга эътибор бериляпти. Район партия комитети бюроси қарори билан колхоз ва совхозларда шийпонлар қурилишига ёрдам бериш учун ҳар бир саноат корхонаси ва қурилиш ташкилоти хўжаликларга бириктиб қўйилди. Бу ўз самарасини бериши керак, албатта.

Бироқ, ҳар бир бригадада дала шийпони бўлиши кўп жиҳатдан хўжаликларнинг ўзига боғлиқдир. Лекин, айрим колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари «Хўжаликларимизда аҳоли зич жойлашган, улар ўз уйлари атрофидаги далаларда ишлайдилар, шунинг учун шийпонлар қуришга ҳожат йўқ», деган важ кўрсатишга ҳаракат қиладилар. Бундай фикрга қўшилиш қийин. Дала ишлари авж олган, ҳар бир дақиқа ҳисобда бўлган пайтларда шийпон деҳқоннинг ҳақиқий иккинчи уйига айланишини ҳамма билади.

Шийпонларни ремонт қилиш ва жиҳозлаш билангина иш битмайди. Улар оммавий-сиёсий ишларнинг марказига ҳам айланиши керак. Район партия комитети бу соҳада зарур тадбирлар белгилаб, уларни амалга ошириш чораларини кўрмоқда. Район партия комитети бюросида дала шийпонларининг мудирлари тасдиқланди. Уларнинг ҳаммаси хўжаликларнинг раҳбарлари ва бош мутахассисларидир. Шийпонларда оммавий-сиёсий ишларни йўлга қўйиш бўйича партия ва комсомол ташкилотлари секретарлари, касаба союз ташкилотларининг раислари, колхоз раислари ва совхоз директорларининг маданий-маиший ишлар бўйича ўринбосарлари, агитаторлар, сиёсий ахборотчиларнинг семинарини ўтказиш мўлжалланмоқда.

Аммо, ҳали шийпонларда лекция ва суҳбатлар ўтказишга, деворий газеталар чиқаришга чинакамига киришилгани йўқ. Чигит экиш бошланаётганига қарамай, медицина, савдо, маиший хизмат, маданият ходимлари ҳам шийпонлар томон йўл олишга шошилишмаяпти.

Деҳқон далага чиқдими, шийпонлар меҳнаткашларни ўз бағриларига олиши шарт. Ғалаба районидаги қатор хўжаликларда эса ҳалигача деҳқон оромгоҳлари мавсумга тайёр эмас. Айниқса, Киров номли, Свердлов номли колхозларда дала шийпонлари ремонти чўзиб юборилмаяпти. Бу хўжаликларда атиги уч-тўрттадан шийпон бўлишига қарамай, уларнинг биронтаси ҳам мавсумга тахт эмас.

Шийпонларни тайёрлаш ишларини ортиқ пайсалга солиб бўлмайди. Яқин кунлар ичида барча дала шийпонлари сифатли ремонт қилиниб, жиҳозланиб, деҳқонларнинг ҳақиқий оромгоҳларига айлантирилиши керак.

Э. ЭРНАЗАРОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

БЎШ ВАҚТГА МОСЛАБ

МАДАНИЙ ХИЗМАТ

Область маданий-оқартув муассасалари СССР Министрлар Советининг аҳолига хизмат қилувчи корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг иш режимини тартибга солиш юзасидан қарорини ўзларининг иш программалари деб қабул қилдилар.

Шаҳар ва район партия комитетлари, халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари билан келишган ҳолда 1980 йилдаёқ қатор шаҳарлар ва районларда маданий-оқартув муассасаларининг иш тартиби қайта кўриб чиқилган эди. Кўп жойларда улар шанба ва якшанба кунлари ишлашга ўтишганди. Масалан, Чирчиқда — жума куни, Олмалиқда — чоршанба, Ангренда — сешанба, қишлоқ жойларда эса душанба кунлари маданий-оқартув муассасалари дам оладиган бўлишган. Асосий оммавий тадбирлар шанба ва якшанба кунлари ўтказиб турилди. Ишни бу тарзда ташкил этилиши маданий-оқартув хизмати даражасини оширди.

СССР Министрлар Советининг юқорида келтирилган қароридан сўнг эса маданият муассасалари иш вақти умумий дам олиш кунларида ва бошқа кунларда 2—3 соатга узайтирилди. Эндиликда кутубхоналар соат 20 гача, клуб муассасалари 22 гача хизмат кўрсатмоқдалар.

Область маданият бошқармаси Советининг шу йил февраль ойида бўлиб ўтган кенгайтирилган йиғилишида маданий-оқартув муассасаларининг янги шароитларда ишлаши атрофлича муҳокама этилди. Шаҳар ва район ижроия комитетларининг маданият бўлимлари мудирлари, шаҳар ва районлар маданият уйлари, марказлаштирилган кутубхоналарнинг директорлари иштирок этган бу кенгашда музокарага чиққанлар янгича ишлаш шароити, томошабинлар, китобхонлар учун катта қулайликлар яратаётгани, маданий-оқартув муассасалари иши янада активлашганини алоҳида кўрсатиб ўтдилар.

Чирчиқ, Олмалиқ, Бекобод шаҳарларида кутубхоналар ҳар қачонгидан гавжум бўлиб қолди. Бу шаҳарларда ҳарбий-ватанпарварлик мавзуидаги китоблар ойлиги, қўшиқлар декадаси, Бўстонлиқ районида эса Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти куни ўтказилди.

Биз бундан буён маданият ходимларининг эътиборини халқ бадиий ижодкорлигини янада ривожлантиришга, дискотекалар, клублар ишини янада активлаштиришга қаратамиз.

Кўзланган мақсадга эришиш албатта, кўп жиҳатдан маданият муассасаларининг моддий базасини мустаҳкамлашга жиддийроқ ёндошишни талаб этади. Бу борада анчагина ишлар қилинди, лекин ҳали қатор муаммоларни ҳал этишимиз зарур, чунки белгиланган барча тадбирларнинг қизиқарли, таъсирчан ўтиши кўп жиҳатдан клублар, кутубхоналарнинг ўз вақтида ремонт қилинишига, истироҳат боғларининг қишки ёки ёзги мавсумга қай даражада шайлигига бевосита боғлиқ эканлигини яхши биламиз.

Область маданият муассасалари ходимлари меҳнат интизомини мустаҳкамлаш борасидаги ишларга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Клубларда ҳуқуқ билимлари, совет қонунчилиги кенг тарғибот қилинмоқда. Ҳуқуқ ва ахлоқ масалалари бўйича халқ университетлари иш олиб боряпти. Бадиий ва ҳужжатли фильмлар кўрсатиш, савол-жавоб кечалари ўтказиш, ҳуқуқни ҳимоя қилувчи органлар ходимлари билан учрашувлар, агитбригадалар, бадиий ҳаваскорлик коллективларининг чиқишлари анъана бўлиб қолди. Бу борада Олмалиқ, Бекобод шаҳарлари, Оққўрғон, Коммунистик районларининг агитбригадалари алоҳида намуна бўлмоқдалар. Уларнинг фаолияти меҳнат коллективларининг кундалик турмушига мос тушяпти. Илғорларни шарафлаш, меҳнат интизомини бузувчиларни танқид қилиш мавзуидаги жанрлар репертуарлардан кенг ўрин олмоқда.

Умум маданиятимизнинг даражаси ўсган, ижодий активлик кучайган, совет кишиларининг маданий-оқартув муассасалари хизматига эҳтиёжи ҳар қачонгидан ҳам ошган ҳозирги шароитда биз ўз ишимизни янада юксак даражада ташкил этишимиз зарур. Шундагина партия ва ҳукуматимизнинг қарорлари ва кўрсатмаларида маданий-оқартув муассасалари олдига қўйилган вазифаларни бажарган бўламиз.

В. ЕМЦОВ,
область маданият бошқармасининг бошлиғи.

ЯНГИ НАВЛАР — ДАЛАЛАРГА

Яқинда В. И. Вавилов номидаги Бутуниттифоқ ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институтининг Меҳнат Қизил байроқ орденли Ўрта Осиё филиалига қувончли хушхабар келди. Филиал коллективи СССР 60 йиллиги муносабати билан ўтказилган «Ягона оилада» юбилей виставкасидаги актив иштироки учун Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг биринчи даражали диплом, Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг кумуш ва бронза медаллари билан тақдирланди. Бу ўсимликшунос олимларнинг меҳнатига берилган юқори баҳо бўлди. Филиал селекционерлари сабзавот экинлари, мева ва узумларнинг юқори ҳосилли навларини тадқиқ этиш устида кенг кўламда илмий ишлар олиб боришмоқда.

Ҳозирги пайтда филиал далаларида истеъмол сифатлари билан ажралиб турадиган ҳосилдор ўнлаб қишлоқ хўжалиги экинлари ўстирилмоқда. Филиалнинг янги навлари Чехословакияда ўтказилган халқаро «Агро-82» кўргазмасида ҳам муваффақият қозонди. Бу ерда мевали дарахтларнинг 18 та, сабзавот экинлари ва картошканинг 14 хил нави намойиш этилди.

Ўтган йили филиал ходимлари қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш комиссиясига мева-резаворларнинг 10 хил навини топширдилар.

Селекционерлар беш йиллик охиригача республикадаги ихтисослашган хўжаликларга узум, шафтоли, олхўри, гилос, ўрик ва беҳининг 20 дан ортиқ янги навини етказиб беришни режалаштирмоқдалар.

Ш. ТАЛАЕВ,
Оржоникидзе райони.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ПОЧТАСИДАН

КАСБ ЎРГАНИШМОҚДА

Район халқ маорифи бўлими ташаббуси билан К. Е. Ворошилов номли совхозда янги ўқув ишлаб чиқариш комбинати иш бошлади. Бу ўқув даргоҳининг галдаги вазифаси ўрта мактабнинг юқори синф ўқувчиларига ўқишдан ажралмаган ҳолда ўзлари севган касб юзасидан малака беришдан иборат.

— Бу ўқув ишлаб чиқариш комбинатининг иш бошлаганига эндигина тўрт ой бўлди, — дейди ўқув ишлаб чиқариш комбинатининг директори Б. Ортиқов. — Мақсадимиз ўқувчиларга 6 та касб бўйича ҳунар ўргатиш.

Янги ўқув даргоҳида жами тўққизта мактаб ўқувчилари касб ўрганишади. Машғулотлар кенг хонада кўргазмали қуроллар асосида олиб борилмоқда. Ўқитувчилардан Абдували Ойнақулов, Бахтиёр Давлатов, Ортиқали Умаров кабилар ёшларга пухта билим бермоқдалар.

А. МАҲКАМОВ,
Оҳангарон райони.

ҲАМ ПАХТА, ҲАМ ГЎШТ

Республикамиздаги бир группа илғор бригада бошлиқларининг барча далачилик бригадаларига мурожаатига кўп қатори «Партия XXI съезди» колхозининг Х. Холиқназаров бошлиқ бригадаси аъзолари ҳам қўшилишган. Улар мурожаатга амалий иш билан жавоб беришга қатъий қарор қилдилар. Бу йил бригада аъзолари пахта ҳосилдорлигини 40 центнерга етказиш билан бирга ёрдамчи чорвачилик хўжалигида бир ярим тонна гўшт етиштирадилар.

Х. МИРЗАЕВ,
Янгийўл райони.

ҚЎЛИ ЕНГИЛ

Район марказий касалхонаси жарроҳлик бўлимида Ширинои Жоназақовани ана шундай деб аташади. Бу бежиз эмас. албатта. Маълумки, операция ҳамшираси бўлиш пухта билим ва катта тажриба талаб қилади.

Ҳар бир операция жараёни шифокор қиз учун тажриба манбаи бўлиб хизмат қилмоқда. Хирурглардан Одилжон Мўминов, Эркин Ҳайдаров, Абдуфаттоҳ Абдуғаниев ва Абдурасул Авазметовлар билан елкама-елка туриб меҳнат қилаётган Ш. Жоназақова Бекобод медицина билим юртининг собиқ талабасидир. Бугунги кунда Ширинои ҳамкасб дугоналари Анифе Эгизова ва Лариса Евдокимовалар билан бирга беморларга самарали хизмат кўрсатмоқда.

Х. ТЎРАҚУЛОВ,
Бекобод райони.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ IX ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ЧОРВА СОҒЛОМ БЎЛСА...

ЧОРВАЧИЛИКни ривожлантириш, қорамол, қўй, эчки ва паррандаларнинг маҳсулдорлигини йил сайин ошириб бориш, албатта, уларнинг турли юқумли касалликларга чалинмасдан соғлом ўсишларига ҳам кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Районда мавжуд 9000 дан ортиқ қорамол, шу жумладан 4000 га яқин урғочи моллар, 7000 га яқин қўй-эчкилар ҳамда 50 мингдан ортиқ парранда, булардан ташқари шахсий хўжаликлардаги барча жониворлар орасида касалликка чалиниш ҳоллари содир бўлмаяпти.

Профилактика тадбирларини райондаги давлат ветеринария станцияси ходимлари ҳамда чорвачилик фермаларидаги ветеринария врачлари амалга оширишяпти. Станциямизнинг ўзида 15 киши меҳнат қилади. Шулардан 8 киши олий, 7 киши эса ўрта махсус маълумотли кадрлардир. Станция 4 та ветеринария участкасига бўлинган бўлиб, унинг биттаси чўл зонасида жойлашган. Бу участка яйловдаги қўй ва эчкиларни назорат қилади. Булардан ташқари 8 колхоз, 3 совхоз ва 2 илмий текшириш институти фермалари, район матлубот жамиятига қарашли паррандачилик фабрикаси ҳамда бўрдоқичилик пунктида ҳам мутахассислар ишлаб туришибди.

Биз ўз ишимизни аввалдан тасдиқланган махсус йиллик эпизоотик план асосида олиб борамиз.

Ҳар йили қорамолларни куйдиргига қарши икки марта ва қорасонга қарши бир марта эмлаймиз. Улардан икки марта қон олиб, диагностика мақсадларида текшириб борамиз. Бундан ташқари улар икки маротаба туберкулёз касаллигига қарши ҳам текширилади. Қорамолларни узоқ йиллардан буён яшур касаллигига қарши ўз вақтида эмлаб келаётганлигимиз туфайли унинг тарқашига чек қўйилди.

Қўй-эчкиларга қишлов даврида озуқага қўшиб минерал тузли препаратлардан узлуксиз бериб бориш катта аҳамиятга эга. Бу тадбир улардаги геллиний касалликларининг олдини олишда муҳим ҳисобланади. Паррандаларга эса бир ойлик бўлгунча чумага қарши дори берамиз. Улар улғайгандан сўнг эса яна шу мақсадда укол қилиб борамиз.

Ўтган йили тадбирларнинг ҳаммасини ўз вақтида, бенуқсон ўтказдик. Ҳозирги кунда эса бу йил ўтказилиши керак бўлган ишларимизни ҳам бошлаб юборганмиз. Турли касалликларга қарши профилактик тадбирларни ўз вақтида ўтказишдан ташқари молхоналарни тоза сақлаш, дезинфекция ишларининг ўз вақтида бажарилиши ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX Пленуми қарорларида «Урғочи молларнинг қисир қолишига йўл қўймаслик учун қатъий чоралар кўрилсин, наслчилик иши тубдан яхшилансин. Молларни сунъий қочириш планли йўлга қўйилсин» дейилган. Албатта, бу муҳим ишлар кўпроқ ветеринария ходимларига тегишлидир. Биз ҳам ўз ишимизни пленум қарорларида кўрсатилган талаблар асосида қайта кўриб чиқиб, муҳим тадбирлар планини белгилаб олдик. Шулардан биринчи галдагиси барча урғочи моллардан бу йил тўла насл олишга, уларнинг қисир қолишига йўл қўймасликка қаратилгандир.

Ҳозир районимизда 4000 га яқин сигир ва ғунажинлар бор. Шу кеча кундузда барча ветеринария врачларимизни сафарбар этган ҳолда уларни назоратдан ўтказяпмиз. Қисир қолганларини ажратиб олиб, керакли дори-дармонлар ёрдамида яна сунъий равишда қочиряпмиз.

Районимизда мавжуд жамоат молларининг ҳаммаси асосан сунъий қочириш ҳисобига кўпайтирилмоқда. Бунинг учун барча хўжаликлар фермаларида сунъий қочириш пунктлари ташкил этилган. Бу ишлар, айниқса, «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», «Ленин йўли», К. Маркс номли колхозларда, «Тошкент» ва «Ленинград» совхозлари, полизчилик, сабзавотчилик ва картошкачилик илмий-текшириш институти фермаларида намунали йўлга қўйилган. Ўтган йили район бўйича ҳар юз бош урғочи молдан 81 тадан соғлом бузоқ олинди. Аммо, мутахассисларнинг етишмаслиги, озуқа базасининг мустаҳкам эмаслиги туфайли Ильич номли, С. Раҳимов номли хўжаликларимизда бузоқ олиш ишлари районнинг ўртача кўрсаткичидан анча паст бўлди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ҳали фан ва тажрибада исботланган сунъий қочириш усулининг афзалликларини тан олмаслик, айрим йўл қўйилаётган камчиликларни кўр-кўрона ана шу тадбир туфайли содир бўлаяпти, деб баҳона қилиш ҳоллари учраб турибди. Ўз-ўзидан бу усулнинг натижалари яхши бўлиши учун нималарга эътибор бериш керак, деган савол туғилади.

Биринчидан, урчоғи молларни белгиланган нормада сифатли беда, сенаж, силосларнинг озуқа цехида тайёрланган аралашмалари билан боқишга эътиборни қаратиш керак. Уларнинг етишмаслиги эса молларнинг ўз вақтида қочмай, қисир қолишига олиб келади.

Иккинчидан, моллар яйратиладиган майдонлар кенг бўлиб, ҳар бир қорамол учун 10—12 квадрат метрдан тўғри келиши керак. Ёки урғочи молларнинг бир суткадаги ҳаракати 5 километрлик масофани босиб ўтишга тенг бўлиши зарур. Булардан ташқари озуқанинг етишмаслиги сабабли молларга «А» концентрати ёки тривитамин ва тетровитаминлардан укол қилиш лозим. Шунингдек, ҳар қайсиси 100 граммгача бўлган ош тузи ва монокальцийфосфат бериш ҳам фойдалидир.

Биз барча урғочи молларни ана шу тартибда парвариш қилаяпмиз. Натижаси эса чакки бўлмаяпти. Юқоридаги тадбирлардан ташқари молларнинг бўғозлик вақтидаги парваришига ҳам алоҳида эътибор берилаяпти. Бу даврда уларнинг қони олиниб, биохимик текширувдан ўтказиляпти, ва организмида етишмаётган витамин ҳамда минерал моддалар аниқланиб, бунга қарши чора кўрилмоқда. Бу эса ривожланаётган эмбрион учун ҳам фойда бераяпти.

Эндигина сунъий қочирилган ёки бўғоз моллар учун ҳаддан ташқари совуқ сув ичирилиши, уларнинг зах, ва елвизак шамоллар бўлган совуқ жойларда сақланиши ниҳоятда хавфлидир. Шунингдек, молларнинг сифатсиз озиқлантирилиши ҳам уларнинг бола ташлаши ёки туғилган бузоқнинг нимжон ўсиши, нобуд бўлишига олиб келади.

Ветеринарларимиз туғилган бузоқларни соғлом, дуркун ўсишини таъминлаш борасида ҳам алоҳида ғамхўрлик қилишяпти. Бунинг учун районимиздаги ҳамма хўжаликларда туғруқхоналар, бузоқхоналар мавжуд. Врачларимиз тез-тез улардан хабар олиб, бериладиган витаминлар ва минерал тузлар миқдорини аниқлашяпти, молбоқарларга уларни парвариш қилиш йўл-йўриқларини кўрсатишяпти.

Республикада хизмат кўрсатган ветеринария врачи Х. Азизов, М. Исломов, О. Расуловлар каби ходимларимиз бундай тадбирларни амалга оширишда алоҳида жонбозлик кўрсатишяпти. Илғорларга эргашаётган районимиз ветеринарлари бу йил белгиланган барча тадбирларни ўз вақтида ўтказиш, касалликларнинг олдини олиш билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX Пленуми қарорларини изчил амалга оширишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

С. САИДАКБАРОВ,
Тошкент район қишлоқ хўжалик бошқармаси бош ветеринария врачи, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Суратларда: ветеринария ходимлари район хўжаликлари чорвадорлари орасида.

В. Портнов фотолари.

МАККАЖЎХОРИ ЭКИБ БЎЛИНДИ

ПИСКЕНТ районидаги Свердлов номли колхоз меҳнаткашлари бу йил 300 гектар майдонга дон учун маккажўхори экиб, гектаридан 100 центнердан «қаҳрабо дон» йиғиштириб олиш юзасидан юксак социалистик мажбурият қабул қилишган. Бу маррани муваффақиятли эгаллаш учун хўжаликда маккажўхори экишга барвақт киришилди.

Айниқса, ерларни экишга барвақт сифатли тайёрлаган Раҳим Маткаримов бошлиқ бригада маккажўхорикорлари бошқаларга намуна кўрсатиб меҳнат қилдилар. Маккажўхори уруғи уч иш кунида сифатли экиб бўлинди. 33 йилдан бери механизаторлик қилаётган коммунист Сотиболди Юнусов экиш агрегатини икки сменада юксак унум билан ишлатиб, кунига 15 гектар майдонга уруғ қадади.

Тажрибали механизаторлардан ўрнак олган Акбархон Бобохонов ва Абдувоҳид Толипов сингари комсомол-ёшлар ҳам далаларда ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишди.

КОЛХОЗЧИЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

МЕҲНАТЛАРИНИ ҚАДРЛАБ

Ғалаба районидаги Энгельс номли колхозда хўжалик меҳнаткашларининг бўш вақтларини мароқли ва мазмунли ўтказишлари учун клуб ва кинотеатрлар қуриш билан бирга саёҳат ва экскурсиялар уюштиришга ҳам эътибор кучайтирилмоқда.

— Ўтган йили 270 нафар комсомол-ёш ҳамда ишлаб чиқариш илғори Иттифоқимизнинг турли шаҳарларида жойлашган дам олиш уйлари ва санаторий, пансионатларида ҳордиқ чиқардилар, — дейди колхоз касаба союз комитетининг раиси А. Ким. — Жумладан 20 киши Кисловодск, Сочи, Одессадаги санаторийларда, Чимён, Ботаника боғи ва бошқа оромгоҳларда дам олиб қайтдилар.

Социалистик мусобақа ғолибларидан тўрт киши эса Болгария, Румыния, ГДР каби социалистик мамлакатларга саёҳатга бориб келдилар.

А. АБДУСАТТОРОВ.

СССР ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ — УМУМХАЛҚ ИШИ

ЯНГИЙЎЛНИНГ ҚИШЛОҚ ЦЕХИ

Янгийўл шаҳридаги ёрдамчи хўжалик —чўчқачилик комплексининг учинчи навбати фойдаланишга топширилди. Ферма хашар йўли билан қурилган бўлиб, 2500 жониворга мўлжалланган. Энди шаҳарликлар ўз кучлари билан хўжаликнинг тўртинчи навбатини —яна бир шундай чўчқачилик фермасини қуришга киришдилар. Беш йиллик охирига бориб бундай фермалар бештага етади. Бу эса шаҳар ёрдамчи хўжалигида чўчқалар бошини 12 мингтага етказиш имконини беради.

Ҳозирги кунда янгийўлликларнинг ёрдамчи хўжалиги 800 бош қорамолни бўрдоқига боқишга мўлжалланган комплексга, 60 минг парранда учун фермага, 15 минг бош жонивор боқиладиган қуёнчилик фермасига эга. Бу эса шу йилнинг ўзидаёқ шаҳарнинг саноат, қурилиш, транспорт корхоналарига қарийб 650 тонна гўшт реализация қилиш имконини беради.

Ёрдамчи хўжаликда мустаҳкам озуқа базаси яратилганлиги чорва маҳсулдорлигини ошириш учун ҳал қилувчи омил бўлди. Янгийўлликлар чорвачилик комплексларини қуриш билан айни бир вақтда экин майдонларини кенгайтириб, оталиқдаги Чиноз ва Янгийўл районларида дағал хашак тайёрламоқдалар. Мактабгача болалар муассасалари ва касалхоналар ошхоналарининг овқат чиқитлари ҳам маҳсулдорликни оширишда салмоқли ҳисса бўлиб қўшилмоқда. Саноат ишлаб чиқариши чиқитлари —биринчи навбатда хамиртуруш суспензияси, жўхори ўзаклари, ғўза чангалаги, шоли қипиғи ҳам муҳим резервга айланди.

Ун заводи, 107-автокорхона, йўл қурилиш ремонти бошқармасининг бешинчи автобазаси коллективлари шаҳар ёрдамчи хўжалигини ривожлантиришда актив иштирок этмоқда.

О. ПАНОВА,
ЎзТАГ мухбири.

Халқаро ҳаёт

ҚАТЪИЙ, ПРИНЦИПИАЛ ПОЗИЦИЯ

«Бугунги кунда барча куч-ғайратлар бир нарсага — ядро ҳалокатининг олдини олишга қаратилиши керак», — ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «Правда» мухбири саволларига жавоблари тўғрисида чет элларда билдирилаётган фикр-мулоҳазаларнинг асосий мазмуни ана шундай. Таниқли сиёсат ва жамоат арбоблари, оммавий ахборот воситалари Совет Иттифоқи АҚШнинг ҳарбий жиҳатдан устун давлат бўлиб қолиш йўлидаги уринишларига қатъиян қарши чиқаётганлигини ва айни вақтда тинчликни сақлаб қолиш ҳамда мустаҳкамлашга, ядровий қаршима-қарши туриш даражасини пасайтиришга бўлган ўзининг астойдил иродасини қайта-қайта намойиш қилаётганлигини таъкидламоқдалар.

● Совет раҳбари, деб ёзади **«Нью-Йорк дейли ньюс»** газетаси, АҚШ президентини Совет Иттифоқининг сиёсатини ҳаёсизларча бузиб кўрсатишда айблади. Москванинг фикрича, Р. Рейганнинг АҚШ ташқи сиёсати масалаларига доир узундан-узоқ нутқи Қўшма Штатларда одамларнинг уй-фикри ва кайфиятларига таъсир ўтказишга, у ерда маъмуриятнинг урушқоқлик йўли муносабати билан кучайиб бораётган ташвишни бостиришга уриниб кўриш учун ўйлаб чиқарилган бўлса керак. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари «совет ҳарбий хавфи» бор, деган даъволарнинг асоссиз эканлигини қайд этиб ўтди ва Совет территорияси яқинида ҳарбий базаларни жойлаштириш, ядро қуроли ва бошқа қуролларнинг тобора янги турларини яратиш борасида АҚШ жон-жаҳди билан иш кўрганлиги сабабли СССР ўз мудофаасини мустаҳкамлашга мажбур бўлганлигини айтди. Москва эришилган ҳарбий-стратегик мувозанат — тинчликнинг ишончли гарантияси бўлиб, уни сақлаб қолиш учун Совет Иттифоқи ҳамма ишни қилади демоқда.

●**«Лос-Анжелес таймс»** газетаси қуйидагиларни қайд этади: Совет раҳбарининг «Правда» мухбири саволларига жавобларида ядро хавфини камайтириш мақсадида амалий музокаралардан бўйин товлаётганлиги учун Рейган маъмуриятини кескин танқид қилаётган Совет Иттифоқининг позицияси ўз ифодасини топди. Ю. В. Андропов Вашингтоннинг йўли ядро қуролларини кўпайтиришга ва ядро уруши хавфини кучайтиришга олиб боражагини таъкидлади. Ядро қуролларининг янги турларини яратиш ҳамда АҚШнинг ядро аслаҳахоналарини кўпайтиришни кўзда тутаётган Вашингтоннинг режаларини Америкадаги, шунингдек Европадаги кенг жамоатчилик доиралари ташвиш билан кутиб олмоқдалар. Газета Рейганнинг АҚШ ҳарбий сиёсати масалаларига доир баёноти «маъмурият билан Қўшма Штатларнинг ўзида кучайиб бораётган урушга қарши ҳаракат ўртасидаги можарони яна ҳам кўпроқ кескинлаштириб юборди» деб таъкидлайди.

● Ю. В. Андропов президент Рейганнинг ниҳоятда хатарли стратегиясини қатъиян рад этди, деб ёзади Англиянинг **«Таймс»** газетаси. Совет раҳбари айтганидек, биринчи қарашда беҳабар кишиларга ҳатто жозибали бўлиб туюлиши ҳам мумкин бўлган АҚШнинг мудофаа тадбирлари ишларнинг аҳволи билан яхши таниш бўлган кишиларга асло шундай бўлиб туюлмайди. Р. Рейганнинг янги концепцияси амалга ошириладиган бўлса ҳамма турдаги стратегик қуролларнинг тўхтовсиз пойгаси учун йўл очиб берилган бўлур эди. Ю. В. Андропов Совет Иттифоқи Қўшма Штатларнинг СССР устидан ҳарбий устунликка эришишга йўл қўймасликка азму қарор берганлигини Вашингтондагилар яхши билиб қўйишлари тўғрисида АҚШ президентини огоҳлантирди. Рейган маъмурияти, деди Совет раҳбари, ниҳоятда хатарли йўлдан боришни давом эттирмоқда.

● КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, деб таъкидлайди Франциянинг **«Юманите»** газетаси, ядро ҳалокатининг олдини олиш учун ҳамма ишни қилишга даъват этди. Совет раҳбари қайд этиб ўтганидек, Рейган маъмурияти ишлаб чиққан янги ҳарбий концепция тинчлик ва халқлар хавфсизлиги ишига жиддий таҳдид солмоқда. Совет раҳбари Вашингтоннинг СССР устидан ҳарбий устунликка эришиш йўлидаги барча уринишлари беҳуда эканлигини айтди. Совет Иттифоқи ҳеч қачон бунга йўл қўймайди.

● Ғарбий Германияда чиқадиган **«Франкфуртер альгемайне»** газетаси Ю. В. Андроповнинг «Правда» мухбири саволларига жавобларининг баёнини «Рейган биринчи ядровий зарба бериш потенциалига эга бўлиш ниятидадир», деган сарлавҳа остида босиб чиқарди. Совет Иттифоқи, деб ёзади газета, ҳеч қачон АҚШнинг ҳарбий устунлигига йўл қўймайди, ҳар қандай таҳдид олдида ҳеч қачон қуролсиз бўлиб қолмайди.

● Совет раҳбари, деб уқтиради Италияда чиқадиган **«Стампа»** газетаси, Рейганнинг нутқига берилган қатъий жавоби билан Америка президентининг баёнотидаги важкорсонларни бирин-кетин чилпарчин қилиб ташлади. Ю. В. Андроповнинг «Правда» мухбири саволларига жавоблари АҚШнинг ҳарбий сиёсатига қатъий айбнома бўлди.

(ТАСС, 28 март).

Маълумки, Сабра ва Шатиладаги фаластинлик қочоқлар лагерларидаги қонли хунрезликни текшириш бўйича комиссиянинг якунловчи докладига мувофиқ Исроил мудофаа министри Ариэль Шарон ўз вазифасидан озод қилинди. Бироқ, у яна портфелсиз министр қилиб тайинланди. Жаҳондаги прогрессив кишилар бу жиноят барча айбдорларини жазолашни талаб этмоқдалар. «Тайм» журналида эълон қилинган ушбу фотомонтаждан фаластинлик қочоқлар лагерларидаги хунрезликни текшириш бўйича комиссиянинг якунловчи доклади билан сионизм барча жиноятларини ёпиб бўлмайди, деган маъно чиқади.

ТАСС фотохроникаси.

КООПЕРАТИВ ҲАРАКАТИ РИВОЖЛАНМОҚДА

КОБУЛ, 29 март. (ТАСС). Демократик Афғонистонда кооператив ҳаракати тез суръатлар билан ривожланмоқда. Бахтар агентлигининг хабар қилишича, шу йилнинг охирига бориб мамлакатда 80 дан кўпроқ матлубот ва ишлаб чиқариш бирлашмаси ишлайдиган бўлади.

Халқ ҳокимияти янги кооперативлар ташкил қилинишини рағбатлантириб, бирданига бир неча вазифани ҳал этмоқда. Иттифоқларнинг ҳамма аъзолари ва пайчилари энг зарур моллар билан имтиёзли шартларда таъминланмоқдалар.

СПК АГЕНТЛИГИНИНГ ХАБАРИ

ПНОМПЕНЬ, 29 март. (ТАСС). СПК Кампучия ахборот агентлигининг хабар қилишича, Таиланд Кампучия билан чегарада қуролли иғвогарликларни давом эттирмоқда.

Таиланд ҳарбий ҳаво кучларининг самолётлари 16 мартдан 24 мартгача бўлган давр ичида КХР осмонида разведка мақсадида учиб юрган, Таиланднинг қуролланган кемалари эса унинг территориал сувларига неча марталаб бостириб кирган.

Таиланд тўплари Кампучиянинг чегара яқинидаги районларини бир неча марта ўққа тутди.

Тошкентнинг 2000 йиллиги олдидан

УНИ СЕВМОҚЛИК ЮРАКНИНГ ИШИ

ПОЙТАХТИМИЗ МАДҲИ ШОИРЛАР НАЗМИДА

ЯНГИ жамиятнинг намоён белгиларини, коммунистик ҳақиқатнинг типик ва муштарак жиҳатларини мукаммал бадиий шакллар воситасида ифодалаш мақсадида шоир Мақсуд Шайхзода «Тошкентнома» (1957 йил) поэмасини яратди. Унинг «Тошкентнома» асари чиндан ҳам азамат, жонажон ва суюкли шаҳримизга муносиб қасида бўлиб, ўзининг жарангдорлиги, оригинал бадиий шакли билан киши эътиборини ўзига тортади.

Аввало шуни айтиш керакки, «Тошкентнома» бадиий шакл ва характер эътибори билан фалсафий-лирик поэма бўлиб, унда шоир Тошкентнинг қирқ йил ичида янги ижтимоий тузум туфайли касб этолган мислсиз қиёфасининг ва ижодкор, меҳнатсевар халқ кураш ва интилишларининг энг характерли жиҳатларини умумлаштиришни кўзда тутган.

Тошкент ҳақида бадиий жанр соҳасида илк дафъа қалам сурган шахс — Навоийнинг кичик замондоши, у билан бир неча бор учрашишга муяссар бўлган ҳиротлик шоир ва тарихчи Зайниддин Маҳмуд бин Абдужалил (1485—1532) Восифийдир. У XVI асрнинг аввалларида Тошкентда бир қанча вақт истиқомат қилди. Мана шу таассуротлари асосида «Тавсифи Тошканд ва боғҳояш» (Тошкент ва боғларининг тавсифи) номли 200 мисрадан ортиқроқ қасида яратди. Восифий ўз қасидасида асосан, Тошкентнинг ажойиб об-ҳавоси, зилол сувлари, жаннатмисол, серсоя, сермева боғ-роғлари ҳақида қўшиқ айтди, аммо бу гўзаллик ва ноз-неъматларнинг яратувчиси бўлган заҳматкаш эл ва унинг аҳволи ҳақида сўзламади.

Тошкент ҳақида бадиий асар Комил Хоразмий тарафидан 1894 йилда ёзилган «Тошканд» радифли манзума бўлиб, бу шеър «Туркистон вилояти газети»нинг 1894 йил 94-сонида босилиб чиққан. Унда шоир Ўрта Осиёни Россияга қўшилганидан кейин Тошкент қиёфасида зоҳир бўла бошлаган янгилик белгиларини кўп жиҳатдан тўғри ёритишга интилади.

Ўзбек совет поэзиясида Тошкент ҳақида яратилган бир қанча лирик шеър ва балладалар, насрий асарлар тажрибасидан фойдаланган Шайхзода «Тошкентнома» поэмасида бу улуғ шаҳарнинг лироэпик образини яратиш борасида новаторона ижодий меҳнат қилиб, ҳозирги ўзбек шеъриятида том маъноси билан ҳар жиҳатдан оригинал бир бадиий асар яратишга муяссар бўлди.

Шайхзода ўз ижодининг илк босқичларидаёқ Тошкент мавзуига мурожаат қилиб, социализмнинг ҳаётбахш нурларидан баҳраманд бўла бошлаган шаҳарнинг порлоқ истиқболини сезиб, «Маҳалла» шеърини ёзган.

«Тошкентнома» муқаддима йўсинда ёзилган «Бағишлов»дан ташқари XVIII бобдан иборат. Шоир таъбири билан айтганда, «Ярим асрлик курашлар» юкини «Елкада ташиган тошкентлик бир чол» хотиралари поэма учун лирик муқаддима ва композицион калит вазифасини ўтади.

Шайхзода I бобда, жафокаш, лекин руҳи тетик қариянинг қайғу ва изтироб тўла кечмиш «умр дафтаридан» айрим лавҳалар ёзар экан, бобнинг хулосасини бадбин шикоят садолари билан эмас, соғлом инсонга хос умидворлик кайфиятлари билан тамомлайди:

Энг совуқ кунларда
қуёшни эслаш —
Бу яъни: тун бошини нур
билан силаш!!!
Нега тўлқинлатди руҳни
у овоз?
Ҳа, «Тошкент» деганда
эсга келар ёз...».

Шоир 1 бобдаги ана шу сўнгги мисрани II бобнинг лирик сарлавҳаси сифатида қўллайди. Шу йўсин бу усулни аксарият бобларда мунтазам суратда татбиқ этади. Ҳар бобнинг сўнгги мисраларига жойланган бадиий-фикрий муддаонинг мантиқий давомини навбатдаги бобга кўчириб, шоир уни поэма-поя ривожлантириб, тўлдириб, такомиллаштириб, поэма сўнгида ўзининг «ҳадди аълоси» — авж нуқтасига кўтаради. Бу оригинал бадиий усул, ўз ўрнида китобхоннинг фикр ва туйғуларининг актив фаолиятида, жонли ҳаракатда ўтиб туради, бундай ҳаяжонли кайфиятлар юксак даражага етишган бир ҳолатда поэма тамомланиб, ўқувчилар қалбида чуқур из қолдиради.

Шоир достоннинг II бобидан бошлабоқ муаззам она шаҳар ҳақида, унинг табиатига мос ҳароратли мисралар тузиб, ўз мадҳиясини бу юртга нур ва илиқ ҳаёт бахш этувчи қуёш қасидаси билан бошлайди, шу баҳона билан қуёш образини яна ҳам аниқроқ қилиб айтганда, «қуёш хўжалиги» образини яратишга жазм қилганлигига очиқ ишора қилади:

Чирчиқ увасига қўнган
шаҳарда,
Қуёш хизматини бошлаб
саҳарда,
Меҳнатга бел боғлар
одамдан бурун,
Олтин жомаорин ечар
кечқурун...

Шу улуғ ишчини
олқишлай дейман,
Шаънига қўшиғим
бағишлай дейман!

деб, меҳрибон ва борлиқнинг паҳлавон ишчиси, ҳаёт яралгандан бери ҳомийси бўлиб келган Қуёшни «меҳнат тўла тарихи» деб таърифлайди. Шоир:

Аммо полвон ишчи
дейман уни мен,
Ишда ҳамкор бўлди у
ўлкамизга, —

дея, Қуёш меҳнатини инсоннинг кундалик конкрет иш фаолияти билан узвий тарзда боғлайди. Қуёшни жамиятимизнинг тенгқур аъзосига ўхшатади, офтобни «Бизнинг граждан», ризқ берувчи «отахон», экинларни меҳр билан парвариш қилувчи «мураббий», сахий «хазинабон» деб тасвирлайди. Фақат «Ленин бахтнинг кўчаларига!» инсониятни бошлаб келгандан кейингина бу ҳаётбахш нурдан одам насли баҳраманд бўлганлигини алоҳида таъкидлайди:

Ленин бошлаб бахтнинг
кўчаларига,
Нурли уфқларга йўллади
тетик...

Мана шу лирик муқаддималардан сўнг шоир бевосита Тошкент мадҳиясини бошлаб, ихчам, қуюқ маъноли мисраларда қадимий Шарқнинг кўҳна шаҳарларидан саналган Тошкент ва Тошкент халқининг тарихи саҳифаларини фикран бирма-бир варақлайди.

Шоир достонда Октябрь инқилобининг бўронли кунлари, эрксевар элларнинг Ленин ва большевиклар партияси етакчилигига зулм қалъасини парчалаб, озодлик учун курашда ғолиб чиққанликларини пафос билан куйлар экан, бу курашда Тошкентнинг ҳам ҳиссаси бор эканлигини алоҳида таъкидлайди. Шоир таърифи билан айтганда «кўз ёшлардан йўғрилган шодлик» юз мингларнинг қутлуғ қони эвазига қозонилган бахт ва ҳуррият Тошкентга йигитлик қудрати, кўркам ҳусн бахш этди.

Шоир чуқур ҳаётий мазмунга эга бўлган бадиий-фалсафий фикрни поэманинг мўъжаз бобларига маҳорат билан сингдириб, ҳар бобда ўзига хос усул қўллайди, ўз юртдошларининг руҳига яқин бўлган ҳаёт лавҳасининг типик манзарасини оригинал шеърий бўёқлар воситасида жилвага келтиради. Поэманинг деярли ҳар бир варағида Тошкентнинг қайноқ нафаси, меҳнатсевар халқнинг жасорат ва бардам руҳи, қувноқ ва завқу сафоларга мойил шўх табиати ҳамда меҳмондўст қалби бутун борлиғи билан сезилиб, билиниб туради.

Шоир ўзидаги бахт ва бахтиёрлик туйғуларини, эркин одамнинг қайноқ, эҳтиросли кечинмаларини халқимизнинг шўх, олийҳиммат ва серзавқ табиати билан ҳамоҳанг қилиб, гоҳ жўшқин, гоҳ майин лирик руҳ сингдирилган тарона тўқийди:

—Осиёнинг қўйнида яшил
шаҳар бор,
Мен бу шаҳар аҳлиман,
эркин бахтиёр!
...Севги билан кулги ёр,
бу ер—гул диёр,
Ошиққа қўшиқ шерик,
тўйимиз йирик.

Бу жозибадор таронанинг ўзига хос шеърий латофат ва нафосати шундаки, шоир байтлардаги мисра ҳижоларини ўзгарувчан қилиб тузиш билан ўқувчи қалбини нафис ва нозик ҳис-туйғуларга тўлдириб, янгидан-янги эстетик завқ туғдира беради.

...Нағмаси пўлат, нафаси
темир,
Планлар билан пишган
ирода,
Яшин қудратин
сингдирган томир,
У ишчан ўйлар, кўргин
биродар!
Чиний косадан
тракторгача
Яратиб берар бу моҳир
қўллар.
...Тошкент ўлкага умуртқа
суяк,
Ўзбекистон тан,
Тошкент-чи—юрак.
Шарқнинг улуғвор
ишхонаси у,
Нур деразали кошонаси у.

Шайхзода шаҳарга бу қадар баркамол ҳусн бахш этиб, уни парвариш қилган қудрат манбаи — янги социалистик тузум, совет халқлари ўртасидаги бузилмас дўстликдадир, деган етакчи мазмунни давримизнинг ички мундарижаси билан боғлайди. Ўзидаги кенг тасаввур, чуқур муҳокама ва фалсафий мушоҳадаларни қуйма мисраларга зўр санъат билан жойлаб, она шаҳримизнинг қудратли реалистик образини чизади.

Муҳсин ЗОКИРОВ,
филология фанлари кандидати.

САНЪАТ ХАБАРЛАРИ

ҲАМЗА ТЕАТРИ ИНСТИТУТДА

ХАЛҚЛАР дўстлиги орденли Тошкент халқ хўжалиги институти студентлари ўзбек саҳна санъати усталари билан тез-тез қизиқарли учрашувлар ўтказиб турадилар. Яқинда ана шу учрашувлардан бири бўлиб ўтди. Тошкент шаҳрининг 2000 йиллиги олдидан Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрининг бир гуруҳ таниқли актёрлари институтга ташриф буюрдилар.

Бу ижодий учрашувда СССР халқ артисти Наби Раҳимов, Ўзбекистон ССР халқ артистлари Икрома Болтаева, Ёқуб Аҳмедов, Тўти Юсупова, республикада хизмат кўрсатган артистлар Турғун Хонтўраев, Толиб Каримов, актёрлардан Теша Мўминов, Эркин Комилов ва бошқалар иштирок этиб, саҳна асарларидан айрим парчалар ижро этдилар, санъат шайдоларини қизиқтирган саволларга жавоб бердилар.

Ижодий кечада институт ректори, профессор М. Шарифхўжаев томошабинларнинг севимли даргоҳи билан институт ўртасида мустаҳкам алоқа студент ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашда катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтди.

Ш. ТОШМАТОВ.

Ўқувчилар саҳнасида

КАЛИНИН районидаги Ю. Гагарин номли 22-мактабнинг драма тўгараги иштирокчилари Саид Аҳмаднинг «Келинлар қўзғолони» пьесасини саҳналаштирдилар. Спектаклнинг яқинда бўлиб ўтган биринчи намойиши томошабинларда яхши таассурот қолдирди. Бош ролларни талқин этган Малоҳат Азизтоева, Феруза Исмоилова, Зоҳида Ниёзоваларнинг актёрлик маҳорати юқори баҳоланди.

Драма тўгараги аъзолари шу кунларда тил-адабиёт ўқитувчиси Муяссар Аҳмедова раҳбарлигида «Бой ила хизматчи» пьесасини саҳнага қўйиш устида иш олиб бормоқдалар.

М. ЮНУСБОЕВА.

● Анатолий Бринчик эл ҳурматига сазовор бўлган соатсоз усталардан. У кўп йиллардан буён «Техслужбитприбор» Тошкент бирлашмасида ҳалол меҳнат қилиб келмоқда.

Суратда: соатсоз уста А. Бринчикни иш устида кўриб турибсиз.

Т. Каримов фотоси. (ЎзТАГ).

БОЛАЛАРДА СУЯК ХАСТАЛИГИ

Саломатлик саҳифаси почтасидан

Болалар ортопедик касалликлари кўп тарқалган бўлиб, у қанча эрта аниқланса, муолажаси ҳам шунча тез бўлади. Бола суяк системаси, хусусан, қўл ёки оёғининг ногирон бўлиб туғилиши каби ҳолларнинг сабабини аниқлаш, уларни даволаш устида олимлар кўп йиллардан бери шуғулланиб келишмоқда ва бу соҳада маълум муваффақиятлар қўлга киритилди.

Боланинг қўли туғма ногирон бўлса, унда косметик етишмовчиликлардан ташқари, жисмоний камчилик ҳам бўлади. Оёғи ногирон бола асосий таянч органининг бу камчилиги туфайли оқсаб юради. Танадаги бошқа суяклар — умуртқа поғонаси ва тос суяклари қийшайиб бориши натижасида бола мажруҳ бўлиб қолиши ҳам мумкин. Баъзи ота-оналар бунга унчалик аҳамият бермайдилар. Ваҳоланки туғма суяк касали бўлган бола қанчалик эрта даволанса, шунчалик тез шифо топади ва дард кўрмагандек бўлиб кетади. Одатда ортопедик касалликлар ичида ёш болаларда сон суягининг чиқиши кўп учрайди. Беморнинг сон суяги бошчаси ўз ўрнидан чиққан бўлади. Буни билиш учун боланинг ўнг ва чап оёғи солиштириб кўрилади. Чиққан оёқ калтароқ бўлиб, бола човидаги тери бурмалари бу оёққа нисбатан кўп — уч ёки тўрт, соғ оёқда эса иккита ёки учта бўлади. Бола мурғаклигида бу касалликни аниқлаш қийин. Бундай болалар кечроқ бир ярим-икки ёшга борганда юрабошлайди, юрганда ҳам ёнбошига ташлаб, оқсаб юради. Бу эса бола сон суяги ёки бўксасидан чиққанини билдиради. Сон суягининг чиқиши бир ёки икки томонлама бўлиши мумкин.

Боланинг сон суяги чиққан ҳолда туғилиши таянч ҳаракат аппаратининг оғир касалланганидан далолат беради. Сон суяги бошчасининг бўғим ичида турмай, ундан юқорироқда жойлашуви бу касалликнинг белгисидир. Бунинг натижасида чаноқ сон бўғимининг барча элементлари — суяк ҳам етарли даражада ўсмай қолади.

Болани олд томондан кўздан кечирилганда агарда унинг сон суяги чиққан бўлса, икки оёқ ўртасидаги бурмаси чуқурлашгани ва чўзилгани, оёқ сирт томонидан буралгани кузатилади, орқа томондаги думгаза ости бурмаси қисқарган бўлади. Лекин бу кўзга унча аниқ ташланиб турмайди ва носоғ оёқ кам ҳаракат қилади, кўп юрганда оғрийди. Лекин касаллик ўз вақтида аниқланса, бола туғилган кунидан бошлабоқ тўғри даволанса, бу дардни бутунлай бартараф қилиш мумкин.

Туғма маймоқликда ўнг ва чап оёқ, гоҳида ҳар икки оёқ панжалари ичкарига қараб қийшайиб ўсади. Касаллик белгилари аниқланган кундан бошлаб оёқ панжаларини ичкари томондан ташқарига қараб тўғрилаб боғлаш тавсия этилади. Шу оддий усул билан бола бир ёшга тўлмасданоқ оёғини тўғри босадиган бўлади ва хасталикдан буткул қутилади. Агарда бемор ўз вақтида даволанмаса, уни операция қилишга тўғри келади.

Витаминлар етишмаслиги натижасида ҳам ёш болаларда рахит касаллиги учрайди. Камқувватлик, иштаҳанинг пасайиши, ич бузилиши туфайли бола инжиқлашади. Кўкрак қафасининг ўзгариши, оёқ ёки қўл суякларининг қийшайиши ҳам рахит белгиларидир. Кўпинча бу хасталик бола бир ёшга тўлмасдан бошланади. Бундай болалар ўсишда тенгдошларидан орқада қолади ва юришни ҳам одатдагидан анча кеч бошлайди. «Д» ва бошқа витаминлар рахитнинг олдини олишда муҳим омил ҳисобланади.

Ортопедик касалига чалинган болалар ўз-ўзидан тузалиб кетади, деб бепарво бўлмаслик керак. Шундай нуқсон сезилса дарҳол врач-ортопедга мурожаат қилиш лозим.

Кейинги йилларда Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий-текшириш институти ташаббуси билан жисмоний камчилик билан туғилган болалар туғруқхоналардаёқ ҳисобга олиниб, сўнг поликлиникаларда даволаняпти. Саломатлик — туман бойлик, дейди халқимиз. Фарзандларимизнинг соғлом ўсиши бизнинг катта бахтимиз, давлатимиздир.

Т. ҲАСАНОВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги болалар бўйича штатсиз бош травматолог-ортопеди, медицина фанлари кандидати.

ОЛИМЛАР — ПИСКЕНТЛИКЛАР МЕҲМОНИ

Яқинда Тошкент Давлат медицина институти ва Ўрта Осиё медицина-педиатрия институтининг етакчи олимлари пискентлик меҳнаткашлар ҳузурида бўлдилар.

Улар билан районнинг «Гулистон», Охунбобоев номли, Тельман номли колхозларида, район марказий касалхонаси, болалар шифохонаси, санитария эпидемиология станциясида учрашувлар ўтказилди.

М. САМАДОВ.

СПОРТ

● КЛАССИК КУРАШ. Донецкдаги «Авангард» енгил атлетика манежида классик кураш бўйича ўсмирлар ўртасида республикамиз вакилларидан И. Дониёров ўз вазн тоифасида мамлакат чемпиони бўлди.

● БАСКЕТБОЛ. Республикамизнинг олти кучли коллективи Тошкент, Бухоро, Фарғона ва Андижоннинг «Буревестник» ҳамда Самарқанд ва Чирчиқнинг «Меҳнат» командалари Қўқонда навбатдаги Ўзбекистон чемпионатининг биринчи давра ўйинларини ўтказдилар. Тошкент Давлат университети ва Бухоро педагогика институти студентлари сўнгги турга қадар мағлубиятсиз иштирок этдилар. Ишқибозларда бу икки команда ўртасидаги ўзаро учрашув катта қизиқиш уйғотди. Учрашув 104:97 ҳисобида бухоролик баскетболчилар фойдасига ҳал бўлди.

● ФУТБОЛ. Қуйи физкультура коллективларининг 22 футбол командаси пойтахт область биринчилиги учун мусобақалашмоқда. Учинчи турда қуйидаги натижалар қайд қилинди: биринчи группа —«Ғалаба»—«Чиноз»—2:1, «Бинокор» [Қибрай]—«Металлург» [Олмалиқ] —7:0, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози — «Динамо» [Тошкент области] —1:2, «Водник» [Наримонов] — «Металлург» [Бекобод] — 0:0, «Механизатор» [Бўкэ] — Тошкент гўшт комбинати — 1:0. Бу группада олтитадан очко тўплаган «Ғалаба» ва «Бинокор» командалари пешқадамлик қилишмоқда. Иккинчи группада эса «Оққўрғон» ва Чирчиқнинг «Чимён» командалари олдинда.

АХБОРОТ
БИЗГА ЁЗАДИЛАР

ЎРТА ЧИРЧИҚ районидаги «Ленин йўли» колхозининг «Ёшлик» болалар боғчасида «Чебурашка» қўғирчоқ театри ташкил қилинди. Жажжи ўғил-қизлар эндиликда халқ эртакларини тинглаш билан бир қаторда турли хил асарларни ҳам мунтазам равишда саҳна орқали томоша қилиб борадилар.

Қўғирчоқ театрига Маҳмуд Файзуллаев раҳбарлик қилаётир. Репертуарни бойитишда А. Султонова, А. Бегматова каби тарбиячилар унга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Д. ҚОДИРОВА.

▲

КОММУНИСТИК РАЙОН «Суръат» газетаси ҳузуридаги «Илҳом» ижодкорлар клубининг навбатдаги машғулотида шоирлардан Назар Шукуров ва Сайёр қатнашдилар. Адабий учрашувда ёш ижодкорларнинг шеърий ва насрий машқлари муҳокама қилинди.

А. ШАҲАНОВ.

▲

«ЛЕНИН УЧҚУНИ» газетаси эълон қилган шахмат конкурсида энг кўп очко жамғарган 10 ўқувчи ғолиб деб топилди. Улар орасида областимизнинг Паркент районидаги 7-ўрта мактабнинг 7-синф ўқувчиси Жамшид Музаффаров ҳам бор.

Шахмат ишқибозига газета Фахрий ёрлиғи ва эсдалик совғаси топширилди.

С. ҒАФУРОВ.

МЕҲМОНХОНАЛАР УЧУН

Бундан уч йил муқаддам меҳмонхоналарни малакали кадрлар билан таъминлаш мақсадида Тошкент меҳмонхона хўжалиги техникуми ташкил этилди. Бу илм даргоҳи Иттифоқимизда шу соҳа бўйича мутахассислар тайёрловчи учинчи ўқув юртидир.

Ўқув программасини муваффақиятли якунлаган ёшлар иш юритишни ташкил этиш, меҳмонхона хўжалиги ва бухгалтерия ҳисоби бўйича мутахассис бўлиб етишадилар. Бунинг учун техникумда барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Турли фан кабинетлари, спорт секциялари ва бадиий ҳаваскорлик тўгараклари мунтазам равишда ишлаб турибди. Талабаларга тажрибали педагоглар касб сир-асрорларини мукаммал эгаллашда яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Яқинда меҳмонхона хўжалиги мутахассислиги бўйича техникумни битириб чиққан дастлабки 58 нафар ўғил қиз диплом олди.

У. ШАҲАНОВ.

Кема моделсозлиги спорти бўйича республикамиз терма командаси аъзолари СССР халқлари спартакиадаларида муваффақиятли қатнашиб, икки марта мусобақа совриндори бўлишган эди. Шу кунларда спортчиларимиз ютуқларни янада мустаҳкамлаш учун мусобақаларга қизғин ҳозирлик кўрмоқдалар.

Суратда: халқаро классдаги СССР спорт мастери, жаҳон чемпионатининг кумуш совриндори Андрей Разумовский.

Ф. Қурбонбоев фотоси. (ЎзТАГ).

Редактор Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

ХИМИЯ ВА ХИМИЯ САНОАТИГА ОИД КИТОБЛАР

СИЗНИНГ ЭЪТИБОРИНГИЗГА ҲАВОЛА ЭТИЛАЁТГАН УШБУ НАШРЛАРНИ ИЛМИЙ-ТЕХНИКА АДАБИЁТЛАРИНИ ТАРҚАТУВЧИ МАҲАЛЛИЙ КИТОБ МАГАЗИНЛАРИДАН СОТИБ ОЛИШ ЁКИ ҚУЙИДАГИ АДРЕС БЎЙИЧА УЛАРГА БУЮРТМА БЕРИШ МУМКИН: 103031, — Москва шаҳри, Петровка кўчаси, 15-уй, «Москнига»нинг 8-магазини, «Книга-почтой» бўлими.

Адабиётлар устама ҳақ билан жўнатилади.

Б. БУНДЕРЛИХ. Макромолекулалар физикаси. Кристалларнинг вужудга келиши, йириклашиши ва ишлов бериш, 2-том. Инглизчадан таржима. М. «Мир», 1979 й. Баҳоси — 4 сўм 70 тийин.

С. А. ЗАРЕЦКИЙ, В. Н. СУЧКОВ, П. Б. ЖИВОТИНСКИЙ. Ноорганик моддалар электрохимик технологияси ва токнинг химиявий манбалари: техникум ўқувчилари учун дарслик. М. «Высшая школа», 1980 й. Баҳоси — 1 сўм 20 тийин.

М. Х. КАРАПЕТЬЯНЦ. Химиявий жараёнлар назариясига кириш. Олий ўқув юртлари учун ўқув қўлланмаси. Қайта ишланган ва тўлдирилган 3-нашри. М. «Высшая школа», 1981 й. Баҳоси — 90 тийин.

В. П. САЛТАНОВА, Н. С. ТОРОШЕЧНИКОВ. Бириккан ҳолдаги азот технологияси: ўрта ҳунар-техника билим юртлари учун ўқув қўлланмаси. М. «Высшая школа», 1981 й. Баҳоси—65 тийин.

В. С. СОЛИНСКИЙ. Химия саноати экономикаси. Олий ўқув юртлари учун дарслик. Қайта ишланган ва тўлдирилган 2-нашри. М. «Высшая школа», 1980 й. Баҳоси — 90 тийин.

УМУМИЙ ХИМИЯ ТЕХНОЛОГИЯСИ БЎЙИЧА ПРАКТИКУМ. Олий ўқув юртлари учун дарслик. Қайта ишланган ва тўлдирилган 3-нашри. М. «Высшая школа», 1979 й. Баҳоси — 1 сўм 20 тийин.

А. М. ШУР. Юқори молекуляр бирикмалар. Университетлар учун дарслик. Қайта ишланган ва тўлдирилган 3-нашри, М. «Высшая школа», 1981 й. Баҳоси — 1 сўм 80 тийин.

«СОЮЗКНИГА» «РЕКЛАМА» МАРКАЗИЙ РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ «КРАСНАЯ ЗАРЯ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БАЗАСИДА ТАШКИЛ ЭТИЛГАН

245-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Тошкент шаҳри ва Тошкент областида яшовчи 8 ва 10-синфни битирувчиларни

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

эркаклар, аёллар ва болаларнинг устки кийимларини тикиш бўйича тикувчи-мотористка, тикувчилик буюмлари контролёри.

8-синфни битирганлар 3 йил ўқийди. Улар ўрта маълумотга ва мутахассисликка эга бўладилар. Ўқувчилар кийим-кечак ва бепул овқат билан таъминланади, 10-синфни битирганлар 1 йил ўқийдилар ва ойига 30 сўмдан стипендия оладилар; 10 синфни битирган ва УПКдан гувоҳномаси бўлганлар 6 ой ўқийдилар ва ойига 70 сўмдан стипендия оладилар.

Ҳамма ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикасини ўташ давридаги иш ҳақининг 50 проценти берилади. Билим юртида ўқиш вақти меҳнат стажига киради.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганларга олий ўқув юртлари ва техникумларга кириш учун йўлланма берилади.

Ўқувчилар тикувчилар Маданият саройида истаган бадиий ҳаваскорлик тўгаракларида қатнашишлари, завод санаторий-профилакторийси ва медицина хизматидан фойдаланишлари мумкин.

Қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади: директор номига ариза, паспорт ёки туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, аттестат ёки 8 синф маълумоти тўғрисида гувоҳнома, турар-жойидан справка, медицина справкаси (286-форма); 4 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмда), характеристика, таржимаи ҳоли.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Чехов кўчаси, 5 «а»-уй, (1, 2, 5, 8, 9, 24, 26-трамвайлар; 1, 3, 5, 8, 10, 17-троллейбуслар); 2, 3, 25, 28, 81-автобусларнинг «Красная заря» бекати). Телефон: 35-19-24.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

Ю. А. ГАГАРИН НОМЛИ ЯНГИОБОД ШАҲРИДАГИ 174-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1983-84 ўқув йили учун

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТОЗАЛАШ ЗАБОЙИ КОН ИШЧИСИ. Ўқиш муддати—8 ой; СУВОҚЧИ-КОШИНКОР-ПЛИТКАЧИ, АВТОКРАН МАШИНИСТИ, ҚУДУҚЛАРНИ МЕХАНИК ТАРЗДА АЙЛАНМА ПАРМАЛАШ ПАРМАЛОВЧИСИ (автомобиль ҳайдаш ҳуқуқи билан), ЭЛЕКТР МОНТАЖЧИ (қурилишда). Ўқиш муддати — бир йил, СУВОҚЧИ-КОШИНКОР-ПЛИТКАЧИ, АВТОМОБИЛЬ РЕМОНТИ БЎЙИЧА СЛЕСАРЬ (автомобилни бошқариш ҳуқуқи билан), ЕРОСТИ УСКУНАЛАРИ РЕМОНТИ БЎЙИЧА ЭЛЕКТР ПАЙВАНДЛОВЧИ (ЭЛЕКТР-ГАЗ ПАЙВАНДЛОВЧИ ИШИНИ БИЛГАН ҲОЛДА), ҚЎЛДА ПАЙВАНДЛАШ ЭЛЕКТР-ГАЗ ПАЙВАНДЛОВЧИСИ, ОЗИҚ-ОВҚАТ МОЛЛАРИ СОТУВЧИСИ, ОШПАЗ. Ўқиш муддати —3 йил.

ЎҚИШ ВАҚТИ МЕҲНАТ СТАЖИГА КИРАДИ.

Ўқишга 8 синф маълумоти билан қабул қилинганлар 3 йил ўқийдилар ва тўлиқ ўрта маълумот ва касби тўғрисида диплом оладилар.

Ўқувчилар уч маҳал овқат ва кийим-кечак билан таъминланадилар. 10 синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар 70 сўмдан 105 сўмгача миқдорда стипендия оладилар.

Ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида ўқувчиларга иш ҳақининг 33 процентидан 50 процентигача берилади.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар корхоналардаги мажбурий иш муддатини ўтамаган ҳолда, ўқишни давом эттириш учун ўрта ва олий ўқув юртларига юбориладилар.

Билим юрти битирувчилари техникумлар ва олий ўқув юртларига киришда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Билим юрти яхши ўқув ва спорт базаларига эга. Техника ижодкорлиги, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди.

АРИЗАЛАР СОАТ 9 ДАН 18.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар зарур: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома (паспорт), 6 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмида), медицина справкаси (286-форма), ота-онасининг иш жойидан справка, турар жойидан справка; ҳарбий ҳисобда туриши ҳақидаги гувоҳнома (ҳарбий билет) шахсан кўрсатилади.

Бизнинг адрес: Ўзбекистон ССР, Тошкент области, Янгиобод шаҳри, 2-алоқа бўлими, 14-квартал.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг «Электромонтаж» ихтисослаштирилган тресту базасидаги

11-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1983—84 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги ихтисосликлар бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлайди: ёритиш бўйича электромонтажчи, ёритиш тармоқлари бўйича электромонтажчи, кучланиш тармоқлари ва электр ускуналари бўйича электромонтажчи, электрослесарь, электр-газ пайвандчи, иккиламчи занжирли коммутация бўйича электромонтажчи, лифтларни монтаж қилиш бўйича слесарь-монтажчи, автоматик ва контроль-ўлчов асбоблари ремонти бўйича слесарь, киномеханик (фильмларни текшириш ишларини биладиган) **радио телевизион аппаратураларга хизмат кўрсатиш ва уларни ремонт қилиш бўйича радиомеханик** (фақат ўрта маълумотлилар кабул қилинади).

ЎҚИШ МУДДАТИ —БИР, ИККИ ВА УЧ ЙИЛ.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

БИЛИМ ЮРТИГА 8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Билим юртига 8 синф ҳажмида маълумот билан кирганлар уч йил таълим оладилар ва уларга касб эгаллаганлиги ва тўлиқ ўрта маълумот олганлиги тўғрисида диплом берилади.

Ўқувчилар кунига уч маҳал иссиқ овқат, кийим-бош билан таъминланадилар.

Ўрта маълумот билан ўқишга кирганлар ҳар ойда 76 сўмдан стипендия оладилар (киномеханик ва радиотелемеханикдан ташқари). Ишлаб чиқариш практикаси даврида топган меҳнат ҳақининг 33 проценти ўқувчиларга берилади (электромонтажчилар группасининг ўқувчиларига эса 50 проценти берилади).

Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтган йигитлар электромонтажчи ихтисоси бўйича ўқишга кирсалар, улар учун ўқиш муддати қисқартирилади: ўрта маълумотлилар учун 7,5 ой, 8 синф ҳажмида маълумотлилар учун эса 10,5 ой.

МАШҒУЛОТЛАР ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАНГАНДАН СЎНГ БОШЛАНАДИ

Билим юртини битирганлар техникум ва олий ўқув юртларига кириб ўқишда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Билим юртини имтиёзли диплом билан тугатганлар корхоналарда мажбурий ишни ўтамасдан ўрта ва олий ўқув юртларига кириб ўқишни давом эттириш учун йўлланма билан юбориладилар.

Билим юртида яхши спорт базаси мавжуд. 14 та спорт секциялари, шунингдек, техника ижоди, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлайди.

АРИЗА ВА ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ СОАТ 9.00 ДАН 17.00 гача ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: билим юрти директори номига ёзилган ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, медицина справкаси, турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат.

Туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (ёки паспорт), **ҳарбий рўйхатдан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳнома** (ҳарбий билет) **шахсан кўрсатилади.**

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Фрунзе райони, Ивановолик тўқувчилар кўчаси, 8-уй (2, 3, 33, 34, 5, 58, 66, 70, 79-автобуслар, 4, 7, 9, 11, 24, 28-трамвайлар, 2, 6, 13, 15, 16-троллейбусларнинг «Тўқимачилик комбинати» бекати).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ—I. 9.00 —«Время». 9.45 —Мульфильмлар. 10.20 —Концерт залида —мактаб ўқувчилари. 11.00 —«Карл Маркс Навқиронлик йиллари». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 7-серия. 12.05—«Уфқ». 13.05 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 —«Совет турмуш тарзи». Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Болалар учун фильм. 17.20 — Қадимий куйлар квартети ижросида Ф. Э. Бах асарларидан сюита. 17.30 —Союзлар уйининг Колонна залида Болалар ва ўсмирлар Бутуниттифоқ китоб ҳафталиги. 18.15 — «Шахмат мактаби». 18.45 — «Миллионлар ленинча университети». 19.15 —«Дунё воқеалари». 19.30 —Мультфильмлар. 19.45 —«Биринчи апрелдан ёзги вақтга ўтилади». 19.55 — «Максимнинг ёшлиги». Бадиий фильм. 21.30 —«Время». 22.05 —Футбол бўйича СССР чемпионати. «Спартак» —«Днепр» 23.45 —«Олам кинокамера кўзгусида». 00.20 —«Дунё воқеалари».

МТ—II. 9.00 — Эрталабки гимнастика. 9.20 —«Жасорат маршрутлари бўйлаб». Ҳужжатли фильм. 9.35 —«Ўз ўрнидаги одам». Бадиий фильм. 11.10 —Жамиятшунослик. 11.40 —Фильм-концерт 12.00 — Мультфильмлар. 12.30 —Испан тили 13.00 —«Коллегиум-музикум» ансамблининг чиқиши. 13.30 —«Сен қонунни биласанми?». 14.15 — «Мариэтта Шагинян». Биринчи фильм. 15.15 —«Хайрли таваккал». Бадиий фильм. 16.35 —СССР Давлат академик рус хорининг концерти. 17.25 ва 18.30 —Янгиликлар. 18.50 —«Камалак» халқ ижодиёти телевизион программаларининг V халқаро фестивали. 19.15—Илмий-оммабоп фильм. 19.30—«Беҳаловат лавозим». Телевизион ҳужжатли фильм. 19.45 —Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» —«Динамо» (Минск). 20.30 —«Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 — «Кинотомошабин ҳамроҳи». 21.30 —«Время». 22.05 —«Диканька қишлоғи оқшомлари». Бадиий фильм. 23.10 —Фильм-концерт.

ЎзТВ —I. 11.30 —Болалар учун фильм. 12.15—«Отни ким эгарлайди». Бадиий фильм. 13.15 —«Шимолликлар». Телефильм. 17.30 —Мактаб ўқувчилари Республика «Санъат байрами» кўрик-конкурсининг ёпилиши. 18.50 —«Ёзги вақтга ўтамиз». 19.00 —«Ҳаёт каби тирик». 19.30 — «Ахборот». 19.45 —«Илҳом». 20.30 —«Ахборот». 20.50 —Лирик концерт. 21.30 —«Время». 22.05— «Қўзилатиш кампанияси — масъулиятли давр». 22.20— «Телевизион театр почтаси». 23.50 —Янгиликлар.

ЎзТВ—II. 18.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — Назарий механика. 20.00—Янгиликлар. 20.20 —«Елканлар». Телефильм. 20.35 —«Коммунистлар ҳақида ҳикоялар». 20.50 —«Чукотка усталари». Телефильм. 21.00 —«Озиқ-овқат программаси амалда». 21.30 —МТ-II.

▲

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 31/III да **Севги тумори** (12.00), **Иоланта** (19.30).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/IV да **Рўё**, 2/IV да **Қиёмат қарз**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 31/III да **Ёшликда берган кўнгил**, 1/IV да **Олифта**, 2/IV да **Лайли ва Мажнун**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА

3 апрель соат 19.30 да

Янги спектакль

Ҳ. ҒУЛОМ асари.
М. ЛЕВИЕВ музикаси.

«МАНГУЛИК»

(Икки пардали музикали драма)

Саҳналаштирувчи-режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Баҳтиёр ИХТИЁРОВ.

Дирижёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Наби ХАЛИЛОВ.

Хормейстер — Комилжон САЪДУЛЛАЕВ.

Рассом — А. Г. ЖИБОЕДОВ.

Балетмейстерлар — Ш. АҲМЕДОВ, Ю. ИСМАТОВА.

Ролларда:

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: — М. ҒОФУРОВ, Ф. РАҲМАТОВА.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: — А. АБДУРАҲМОНОВ, А. ЮСУПОВ, С. ПУЛАТОВ, А. МИРЗАЕВА, Н. ПЎЛАТОВА, С. РАҲИМЖОНОВ, Ф. ФАЁЗОВ, Ш. РЎЗИОХУНОВ, М. ҲУСАЙНОВА, А. САЛИМОВА, О. ҒОЗИЕВА, Р. МАДИЕВ, Т. БЕКНАЗАРОВ, Н. РУСТАМОВ, А. ОДИЛОВ, М. САЛИМОВ, Р. САЛИҲОВ, М. ҚУРБОНОВА, М. ТЕШАБОЕВА **ва бошқалар.**

Спектаклни — Р. МУҲИТДИНОВА ва Р. ҚУРБОНОВЛАР олиб боради.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари—335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь—334808, 325353; секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар—334048, 325354; партия турмуши—325778; пропаганда—325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749; қишлоқ хўжалиги—325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши—325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553; фотомухбир—325894.

Р. 01884. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Ъ. 1570. 1 2